

BUITEN

12^E JAARGANG N^O. 45.

ZATERDAG 9 NOVEMBER 1918.

KIEKJES IN CAÏRO.
DE STRAAT DARB-EL GAMARINTZ, MET OUDE „MESJREBIYA'S" AAN DE HUIZEN.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE PELSJAGERS, DOOR HULBERT FOOTNER (10) . . .	BLZ. 530
KIEKJES IN CAÏRO, (SLOT), DOOR MAURITS WAGENVOORT, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 529, 532—534
MARI-ANTO, NAAR HET FRANSCH VAN ALPH. DAUDET . . .	BLZ. 533
EEN ZELDZAME BOSCHBEWONER, DOOR M., GEÏLLUSTR. . .	535
UIT HET ZIELELEVEN DER DIEREN, DOOR G. DE GRAAF . .	536
KOEKJE, DOOR E. VAN LIDTH DE JEUDE	536
SINT NICOLAAS, DOOR D. L., GEÏLLUSTREERD . . .	BLZ. 536—539
PAULTJE, (SLOT), DOOR MADELEINE HEYDESTEIN (6) . .	BLZ. 538
HAMSTERS, DOOR G.	540
MINNEKOOZENDE OOIEVAARS, ILLUSTRATIE	540

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken betrefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een aaverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Frijs 25 cts.

DE PELSJAGERS.

(10) EEN VERHAAL UIT ATHABASCA
DOOR HULBERT FOOTNER.

„Ik weet dat u gisteravond bij meneer Gaviller gedineerd hebt,” vervolgde de man, „maar omdat u vandaag niet bij ons in het magazijn aankwam, dacht ik, dat u al teruggegaan was. Ik verwachtte niet u hier te vinden.”

Hij was woordenrijk voor iemand van zijn ras, tē woordenrijk, vond de andere man. Ambrose nam hem met belangstelling op. Ten slotte werd het hem duidelijk, wat den man onderscheidde. Het was zijn open blik, een uitdrukking bijna van goedhartigheid, een hoedanigheid die volstrekt vreemd is aan het karakter der Indianen. Indianen leggen tegenover elkaar hun gevoelens soms in hun oogen, doch den blanke wordt nooit vergund dieper te zien dan de glazige oppervlakte. Deze Indianen geleek in blik en voorkomen op een sterk door de zon verbranden Engelschen landheer; of een van die Oost-Indische grooten, die de universiteit hebben afgeloopen en er automobielen en polo-ponnies op nahouden. Vreemd genoeg beviel zijn oprechte oogopslag Ambrose in het geheel niet. „Het is niet natuurlijk,” dacht hij.

„Ik ben Gordon Strange, boekhouder te Fort Enterprise,” zei de vreemdeling.

De boekhouder van een groote factorie is altijd op één na de hoogste. Ambrose begreep, dat hij zich in de tegenwoordigheid van een belangrijk persoon bevond.

„Gaat u zitten,” zeide hij. „En stop uw pijp.”

De vreemdeling voldeed aan de uitnodiging. „Men zegt, dat wij in zaken hevige concurrenten zijn,” zeide hij met een beminnelijken lach. „Maar dat hindert niet, nietwaar? Grappig, dat ik u hier toevallig vind! Ik ga elken avond na het avondeten rijden — men heeft een beetje lichaams oefening noodig als men den geheelen dag in het magazijn gewerkt heeft. Ik zag het licht van uw vuur.”

Hij verlangde uit te laten komen, dat de ontmoeting toevaltig was. Ambrose begon te vermoeden, dat hij met opzet uitgereden was om hem te zien.

De meer ontwikkelde inboorlingen, zooals Tole Grampierre, zijn trotsch, doch matigen zich nooit gelijkheid met de blanken aan. Strange echter praatte zooals een heer tegen een ander spreekt. Er was niets schreuerigs in; als een welopgevoed man zorgde hij, niet met de vooroordeelen van een ander in botsing te komen. Niettemin begon Ambrose gedurende het gesprek

een afkeer op te vatten van zijn bezoeker, welke hem omzichtig maakte.

„Een bliksems fijne meneer,” dacht hij.

„Waarom bent u ons vandaag niet eens komen opzoeken?” vroeg Strange. „We verwachtten, dat reizigers ons niet negeeren.”

„Wel,” antwoordde Ambrose droog, „ik dacht dat de maatschappij mij er liever niet zag.”

„Onzin,” antwoordde Strange lachend. „Zoover drijven wij de zaken niet. We laten jullie, vrijhandelaars, wel gaarne eens zien hoe mooi we ingericht zijn, zoodat jullie ziet hoe goed het bij ons is. U hebt bij Gaviller gedineerd, nietwaar?”

„John Gaviller wilde niet in gastvrijheid tekort schieten,” zei Ambrose voorzichtig.

Hij wist niet in hoever Strange het vertrouwen van Gaviller had. Dat hij uitgehoord werd, wist Ambrose zeker, doch met welk doel was hem niet duidelijk.

Strange begon Gaviller uitbundig te prijzen. „Ik kan het weten,” zeide hij tot besluit. „Ik heb negen en twintig jaar bij hem gewerkt. Hij heeft me alles geleerd wat ik weet. Hij is een tweede vader voor me geweest.”

Ambrose voelde de lichte walging van een eerlijk man, die onnoodige en onoprechte lof hoort verkondigen. Hij zei niets.

Strange merkte dadelijk de afwezigheid van belangstelling op. Hij lachte beminnelijk. „Ik kan natuurlijk niet verwachten, dat u het met me eens bent. De oude baas heeft hevig het land aan vrijhandelaars!”

„Ik heb niets tegen hem,” zei Ambrose vlug.

„Natuurlijk ben ik het niet altijd eens met zijn werkwijze,” vervolgde Strange. „Vreemd, dat eens mans sterkste karaktertrek hem de baas begint te worden als hij oud wordt. Meneer Gaviller is altijd rechtvaardig, maar een beetje hard. In den laatsten tijd drijft hij de menschen te ver. Dat zeg ik hem in zijn gezicht. — Ik verzet me zooveel ik kan. Maar, natuurlijk, hij is de baas.”

Ambrose begon verontwaardigd te worden over zijn bezoeker. Hij wilde wel, dat hij wegging.

„U moet werkelijk onze inrichtingen eens komen zien voor u terugkeert,” zei Strange; „de model-boerderij, het melkvee, de malerij en de houtzagerij. Komt u morgen? Ik zal u dan alles laten zien.”

Zijn woordenrijkheid had tot resultaat, dat Ambrose met een enkelen lettergreep antwoordde. „Neen,” zei hij.

„Zoo!” zei Strange lachend. „Waarom kwam u dan naar Fort Enterprise, als u zoo over ons denkt?”

Ambrose meende, dat hij achter zijn onverschillig uiterlijk een zeker verlangen naar het antwoord waarnam. Dus zei hij niets.

„Ik vrees, dat u en de oude heer woorden gehad hebben,” vervolgde Strange glimlachend. „Neem dit van mij aan: blaffende honden bijten niet! Als hij tegen u uitgevallen is, spijt het hem nu. Het neemt de helft van mijn tijd in beslag om al de verschillen tusschen hem en de menschen hier bij te leggen!”

Hij zweeg om den ander de gelegenheid te geven om te spreken. Doch Ambrose bleef stom.

„De oude man kan zeer zeker soms ruw in zijn uitdrukkingen zijn,” mompelde Strange.

„U trekt uw conclusies te vlug,” zei Ambrose koel. „John Gaviller heeft me geen reden gegeven om me beleedigd te gevoelen. Ik ben zeer gastvrij bij hem ontvangen.”

„Hm!” zei Strange. Hij scheen niets meer te kunnen bedenken. Even later begon hij achteloos te vertellen van hun wolvenjachten, en daarna vroeg hij terloops hoe lang Ambrose voornemens was in de buurt te blijven.

„Ik weet het niet,” was het eenvoudige antwoord.

„Werkelijk,” zei Strange met zijn lach, waarvan het geluid Ambrose meer en meer begon te ergeren, „ik wil me niet in uw zaken dringen maar het lijkt vreemd, dat u hier op den rand van het gebied der maatschappij kampeert, zonder er ooit in te komen.”

Ambrose was boos op zich zelf, dat hij geen betere rol speelde, doch de man vervulde hem met zooveel afkeer, dat hij niet kon veinzen. „'t Spijt me,” zeide hij stijf. „U moet er maar van denken wat u kunt.”

Strange stond op. Zijn open gezicht had nu een uitdrukking van mannelijken trots. „U behoeft me zoo iets geen tweemaal te zeggen,” zei hij. „Maar ik mag hangen als ik weet wat u tegen mij hebt.”

„In 't geheel niets,” antwoordde Ambrose.

„Ik kom bij u met de vriendelijkste bedoelingen —”

„k Dacht dat u toevallig kwam,” onderbrak Ambrose.

„Ik bedoel natuurlijk, dat ik met vriendelijke bedoelingen kwam toen ik u zag,” verklaarde Strange met waardigheid. „Nu, ga dan ook in vriendelijkheid,” zei Ambrose koel, „er is niets tusschen ons voorgevallen.”

Gedurende een kort oogenblik verloor Strange zijn uitdrukking van goedaardigheid. „Ik heb mijn geheele leven in het Noor moet,” zei hij, „maar ik heb nooit iemand als u ontmoet. Wij hebben verschillende opvattingen omtrent gastvrijheid, geloof ik.”

„Zeer waarschijnlijk!” antwoordde Ambrose koel. „Goeden avond!”

Toen zijn bezoeker wegreed, wendde Ambrose zich opgelucht tot zijn hond. Het gezicht van Job's leelijke eerlijke kop deed

hem goed. „Hij is een lafaard, Job,” zei hij met overtuiging. „Een adder in het gras! Een gladde schurk. Ik weet niet hoe ik er aan kom, maar ik weet het. Een flinke kerel zou me een opstopper gegeven hebben.”

Job kwispelde goedkeurend. Ambrose ging liggen; hij gevoelde zich beter, nu hij zijn hart eens gelucht had. Toch, toen hij op de slaap lag te wachten, kwam de gedachte bij hem op, dat hij wat haastig geweest was. Eigenlijk was hij niets wijzer geworden. En veronderstel, dat Strange degene was, waarvoor hij hem hield, dan was het nog dwaas van Ambrose om zijn gezindheid zoo te laten kennen. Als hij slimmer geweest was, had hij misschien waardevolle dingen vernomen. In dezen weinig voldoening gevenden gedachtengang viel hij in slaap.

Wederom werd hij wakker door het woedend blaffen van Job. Het was nog vroeger dan den vorigen dag. De zon was nog niet op; de rivier geleek een grijs spook. Ambrose dacht aan Tole en keek uit naar een kano, doch er was geen te zien. Job's zenuwachtig geflaf was naar den anderen kant gericht.

Toen Ambrose zijn tent uitstapte, aanschouwde hij een vreemd klein mannetje, dat als een beeld neergehurkt zat — zijn gezicht had een uitdrukking van vreemde geduldigheid, alsof hij uren had zitten wachten en verwachtte te wachten. Op het masker van zijn bruin gezicht vertrok zich geen spier toen hij Ambrose zag.

„Wat is er?” vroeg de blanke.

„Alsjeblieft, even met je spreken,” zei het kereltje zacht.

„Kom dan maar hier,” zei Ambrose.

De vroege bezoeker zag Job vreesachtig aan, doch Ambrose legde den hond het zwijgen op, waarop het mannetje nader kwam. De vreemdheid van zijn uiterlijk werd in hoofdzaak veroorzaakt door het feit, dat hij een jas en pantalon droeg, welke oorspronkelijk voor een grooten gezetten man bestemd waren. Ambrose vermoedde, dat hij met een kind te doen had, totdat hij de rimpels en de onzuivere oogen zag.

„Wie ben je?” vroeg hij.

„Ik, ik ben Alexander Selkirk, dat ben ik,” was het antwoord.

Ambrose moest even glimlachen, dat dit kereltje zoo'n wel-luidenden schotschen naam droeg.

„Jij bent Ambrose Doane,” zei de ander plechtig.

„Ieder schijnt me te kennen,” zei Ambrose.

Alexander staarde hem aan met een gemelijken, kouden, peinzenden blik, juist, dacht Ambrose, zooals een schooljongen een woedenden onderwijzer aanziet als hij nog niet weet waar de klap zal neerkomen. Dit effect werd verhoogd doordat hij iets in zijn veel te wijde jas verborg, iets dat aan contrabande deed denken.

„Wat heb je daar?” vroeg Ambrose.

Zonder zijn gezicht te vertrekken, maakte Alexander een knoop los en haalde hij een glanzende zwarte vacht te voorschijn.

Ambrose's oogen sperden zich open. Het was een prachtige zwarte vos. Zulk een exemplaar krijgt een handelaar hoogstens ééns in drie seizoenen. De laatste zwarte vos, die Minot en Doane machtig waren geworden, had twaalf honderd dollar te Londen opgebracht, en het was nog niet zoo'n mooi exemplaar als dit. Deze was glanzend, zijdeachtig, zwart als anthraciet, iedere haar op zijn plaats en geen enkele witte haar, behalve dan aan het einde van den staart.

„Waar heb je hem gekregen?” vroeg Ambrose verwonderd.

„In een val gevangen, ik zelf,” zei Alexander.

„Wanneer?”

„Februari.”

„Biedt je hem mij te koop aan?” vroeg Ambrose met begeerige blikken.

„Hoeveel?” vroeg Alexander, die aan de geheele wereld uitsluitende onverschilligheid toonde.

Ambrose bekeek de vacht wat nauwkeuriger. Er was geen twijfel aan; de huid was prachtig. Hij verheugde zich reeds bij de gedachte, dat hij met zulk een buit naar zijn compagnon zou terugkeeren. Vlugs maakte hij een berekening.

„Vijf honderd en vijftig contant,” zeide hij. „Zeven honderd en vijftig in waren.”

Alexander's oogen fonkelden. „Hij is van jou,” zei hij.

„Maar hoe kunnen wij handelen?” zei Ambrose verlegen.

„John Gaviller zou nooit een order van mij honoreeren. Ik heb hier geen waren om ze je af te leveren.”

„Best,” zei Alexander onverstoord. „Ik ga naar Moultrie om waren te halen.”

„Jij ook?” zei Ambrose. „Ik kan jullie allemaal niet importeren.”

„Ik ga naar Moultrie, dat doe ik,” zei Alexander. „k Heb moeilijkheden met Gaviller. Hij laat mij en mijn kinderen verhongeren. Ze zijn ziek.”

„Laat hij jullie verhongeren?”

„Gaviller verkoopt mij niets meer, voor ik hem mijn zwarte vos gebracht heb,” vervolgde Alexander onverschillig. „Geeft geen bloem, geen suiker, geen vleesch, geen thee. Mijn broer stopt ons wat toe; Gaviller zegt, dat hij 't laten moet. Dus we zitten we op zwart zaad. We hebben honger.”

Dat beloofde moeilijkheden. Ambrose fronste zijn voorhoofd. „Vertel me de geheele geschiedenis,” zei hij.

De kleine vent keek met wolfsoogen naar de proviandkist. Ambrose opende het deksel en bood hem een koude gerstekoek aan.

„Hier,” zei hij, „eerst eten en dan praten.”

Zonder iets te zeggen draaide Alexander zich om en verdween met groote snelheid, het brood tegen de borst gedrukt. De blanke reep hem achterna, doch zonder gevolg. De kostbare vacht liet hij liggen.

Ambrose haalde kalm de schouders op. „Dat begrijp je nooit!”

Even later kwam Alexander terug, zijn rimpelig bruin gezicht even uitdrukkingloos als altijd. Een verklaring verwaardigde hij zich niet te geven. Ambrose deed alsof hij hem niet opmerkte. Lang geleden had hij ontdekt, dat dit het beste middel was om zijn doel te bereiken. De inboorling hurkte neer op de steenen, klaarblijkelijk bereid om tot aan den dag des oordeels te wachten.

Na eenige oogenblikken zei hij, met de voorzichtige brutaliteit van een bedelkind, dat een weigering verwacht: „geef nu nog een stuk brood.”

Zonder iets te zeggen brak Ambrose de overgebleven gerstekoek in tweeën en gaf hem de helft. Alexander verslond het stuk met ongelooflijke snelheid en wachtte toen weer.

Ambrose, wien dit begon te vervelen, liet de vacht op zijn knieën vallen, en zei: „Neem je zwarte vos maar mee, ik kan niet met je handelen.”

Dit had de gewenschte uitwerking. Alexander stond op en legde de vos in de tent. „Hij is van jou,” zei hij. „Geef me tabak.”

Ambrose wierp hem zijn tabakszak toe.

Toen het mannetje zijn pijp aan had, ging hij weer gehurkt zitten, en begon hij te vertellen. „Praten doe ik niet al te goed,” zei hij, zijn Adam's appel betastende alsof de oorzaak daar school. „Verleden winter was ik arm. Veel ziek in de maag. Toen ving ik hem, de mooie zwarte vos. Wa! zeg ik, nou ben ik rijk. Ik breng hem naar John Gaviller. Gaviller zegt: „drie honderd en twintig dollar in waren.” Wa! dat is niets. Ik word er ziek van; voor zoo-veel sta ik al in zijn boek. Toen was ik nog kwaad; omdat ik arm en ziek was, dacht Gaviller dat ik dien prijs zou nemen; 'k dacht er niet aan.

Ik neem hem dus mee naar huis. De menschen kijken er naar. Wa! zij zeggen, die is *miwasan* — wat jullie heel mooi noemen. Zij zeggen: „Geef Gaviller dien zwarten vos niet, Sandy. Hij moet meer betalen!” Dus houd ik hem. Gaviller lacht. Hij zegt: „Jij moet me dien zwarten vos toch geven. In den zomer betaal ik zooveel niet meer.”

De lusteloze wijze waarop dit werd verteld trof Ambrose sterk. Zijn gezicht werd rood van verontwaardiging. De geschiedenis droeg alle kentekenen der waarheid. De honger van den man was zeker niet voorgewend; eveneens was de gretigheid waarmee hij den matigen prijs had aangenomen, dien Ambrose bood, veelbeteekenend. Met een woedend gezicht zat Ambrose te denken.

„k Mag hangen als ik weet wat ik voor je moet doen!” zeide hij. „Ik zal je een ontvangstbewijs voor de huid geven en ook een beetje eten. Dan ga je naar huis en blijft er tot ik er iets opgevonden heb.”

Alexander deed alsof hij niets hoorde.

„Hoor je 't?” vroeg Ambrose. „Is dat afgesproken?”

„Ik moet naar Moultrie,” zei de kleine man onverstoord.

„Dat kun je niet!” riep Ambrose.

Alexander bleef als een beeld zitten.

Dit ergerde den blanke geweldig. „Je moet naar huis gaan, zeg ik je!” riep hij.

„Ik ga niet naar huis,” antwoordde de inboorling met zijn vreemde kalmte. „Gaviller zou mij dood maken.”

„Onzin,” riep Ambrose. „Hij heeft de wet te eerbiedigen.”

Alexander was onverstoord, „Hij geeft me niets te eten,” zei hij. „Ik moet verhongeren.”

Hierop was geen antwoord mogelijk. Ambrose was verdeeld tusschen ergernis en medelijden. Hij zelf had slechts voor een paar dagen voedsel genoeg. De inboorling vermoede hem met zijn ijzige kalmte. Eindelijk zei hij: „Nu, wat wil je, dat ik doe?”

„Geef mij een beetje bloem,” zei Alexander. „Ik ga naar Moultrie.”

„Wat zul je met je huisgezin doen?”

„Meenemen.”

„Hoeveel?”

„Mijn vrouw, mijn jongen, mijn twee meisjes en mijn baby.”

„Goede Hemel!” riep Ambrose. „Heb je een schip?”

„Neen. Aan de rivier staat wel hout. Ik maak een vlot, dat doe ik.”

„Je hebt twee weken nodig om de rivier af te zakken,” zei Ambrose. „Ik heb maar dertig pond bloem.”

Alexander haalde de schouders op. „Wij hebben toch honger,” zei hij. „Onderweg is de honger niet zoo erg.”

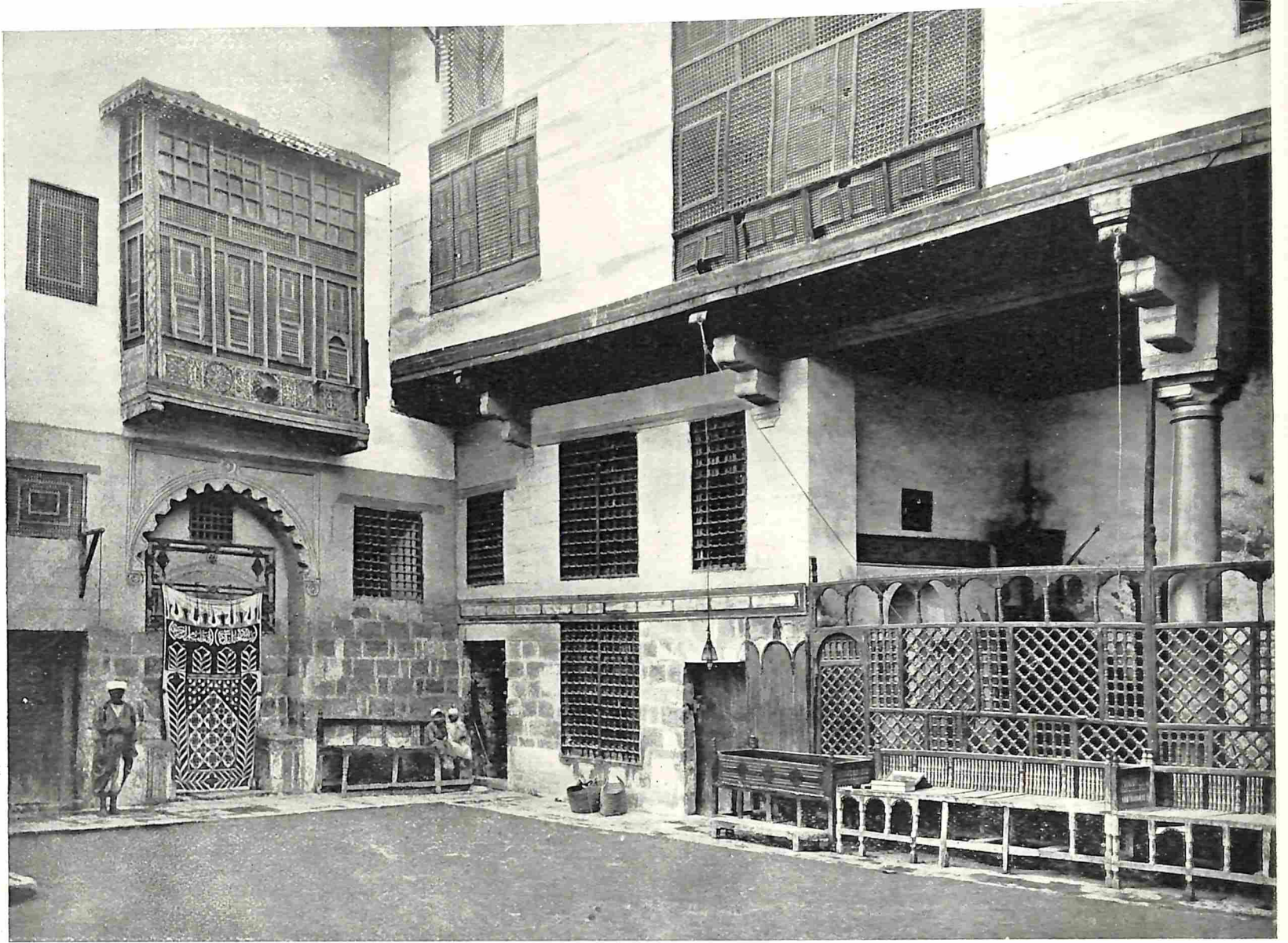
Ambrose mompelde eenige vloeken. Dit was een hopeloos geval. Hij liep met groote stappen op en neer en pijnigde zijn hersens om een oplossing. Alexander bleef gehurkt zitten en wachtte doodbedaard op de uitspraak. Hij had zijn last op den blanke overgedragen.

„Waar is je familie?” vroeg Ambrose.

Alexander draaide zijn hoofd om en zei iets in het Cree. Oogenblikkelijk verschenen er vier hoofden boven de aardbank achter hem. Job blafte even, verschrikt en verontwaardigd, en ging toen naar zijn meester. Ambrose kon niet nalaten te lachen om het plotselinge van de verschijning. Zij geleken de geesten, die in de pantomime plotseling uit den grond oprijzen.

„Kom maar hier,” zei hij.

(Wordt vervolgd).

BINNENHOF IN EEN VOORNAAM ARABISCH HUIS TE CAÏRO.

KIEKJES IN CAÏRO.

(Slot).

HET uiterlijke verval, waarvan de moskeeën getuigen, doet zich ook voor aan de woningen. Het ligt niet in den aard van den muzelman iets te herstellen. God gebiedt de tijdelijkheid van alles wat menscheijk is: God alleen is eeuwig. Maar juist dit verval is een belangrijk bestanddeel van de schilderachtigheid der Oostersche steden. De Islam heeft overal groote bouwmeesters tot heerlijke werken bezielde, die een belangrijk aandeel hebben in de ontwikkeling der bouwkunst. Ongetwijfeld bezitten vele Westersche steden een schoonheid, welke tot opgetogen dankbaarheid stemt. Maar wie, die onze karakterlooze nieuwerwetsche straten vergelijkt met de oude straatjes der steden in het Oosten, geeft niet verreweg de voorkeur aan deze. In de Oostersche straat is de rechte lijn overal gebroken, overal ook vindt het oog een rustpunt. Misschien zijn de Oostersche steden ongezonder om te bewonen, maar wat kan dit den ingeborenen schelen, zoo vast overtuigd, dat niets den mensch overkomt dan wat Allah onvermijdelijk over hem beschikt heeft? En wanneer dit zoo is, gij die hier niet zoudt willen, niet behoeft te wonen, die er slechts komt om uw hart op te halen aan Oostersch leven, erken dan, dat deze nauwe straatjes uitnemend koel zijn in de hitte des daags, en zij den wind door hun krommingen geen ruimte bieden om het straatstof op te waaien. Zoo heel anders en veel beter dus dan het is in de wijde, lange en lijnrechte straten, die de tijdgeest elders in Caïro heeft doen bouwen voor de behoeften en de wenschen der Westersche bewoners. Overal zijn de Oostersche straten dezer stad schilderachtig en kleurig, wijl de meeste openbare gebouwen zijn opgetrokken in gelen en rooden steen, die elkaar beurt om beurt vervangen. Een der kenmerken der arabische huizen is ook, dat de vensters betimmerd zijn door *mesjrebiya's*, een uitbuigend houten traliwerk, dat de bewoners, het is vooral voor de bewoonsters, vergunt naar buiten te kijken zonder gezien te worden. Eigenlijk heeft dit traliwerk, dat soms zeer kunstig bewerkt is, zijn naam gekregen wijl er de poreuze waterkan in wordt neer gezet, die het drinkwater of de sorbet door de luchtdoorstroming koel houdt. Dit is dan het Oostersche huis: geen geluid klinkt er uit. Geen pianospel, geen gezang. Vensters gesloten, deuren dicht. Jammer genoeg verdwijnen ook de *mesjrebiya's*. De nieuwere huizen moeten het doen met eenvoudig latwerk voor de gordijnlooze vensters. Dus lijken de Arabische woonhuizen uitgestorven, temeer wijl zij vaak gebouwd zijn, althans hun ingang hebben,

aan een der vele sloppen: openingen in de lange en drukbeloopen straten der *soeks*, waar zich de winkeltjes bevinden.

Wie glimlacht niet bij de herinnering aan de gezelligheid van het arabische winkeltje? Zoek er niets meer van de schoonheid van Oostersche huisvlijt of nijverheid. Wel dragen de verschillende *soeks* of bazars nog hun oude namen: de „*Dsjemaliya*” is nog steeds de straat, waar de producten van de grenslanden der Roode zee verkocht worden en niets anders, en de winkeltjes in de groote „*Chan El-Chalily*” lokken nog steeds door hun tapijten, zooals de *soek en-nahhasin* het doet door zijn koper- en tinwerk. Zoo is er een straat voor de suikerwerkers, als voor de juweliers, of voor de wapensmeden: elk vak heeft zijn eigen bazar of *soek*. Maar de artikelen, die er verkocht worden, komen meest, kwamen.. onnoedig te zeggen van waar. Het bewonderenswaardige inlandsche handwerk werd overal verdrongen door de lorren van Europeesche, in 't bijzonder Duitsche fabrieksnijverheid. Dit is zoo in Batavia en in Tokio als te Rangoen en te Benares, in Smyrna als in Marocco. Hoe zou Caïro een uitzondering maken op deze wet van vernedering van het handwerk? Alle winkeltjes van één handelsartikel dus in dezelfde straat. Concurrentie bestaat voor het Oostersche leven niet. Ook in handel en bedrijf doet zich Allah's wil gelden. Indien het de wil van den Allerhoogste is, dat een koopman voor een keer een goed zaakje make, dan zal hem dit geworden al zat hij in een kelder. Reclame? Hij weet niet wat dit is. Zijn winkeltje is open aan de straat, een paar treden hooger dan waar de voorbijgangers loopen. De koopman heeft zijn waar uitgestald, of links en rechts onder zijn bereik opgehangen voor het altijd mogelijk geval, dat God een koper tot hem leidt. Nu zet hij zich neer en steekt zijn *tsjiboek* op, waarin hij wat van de geurigste *tombaki* heeft neergezet, en kijkt peinzend naar de voorbijgangers, terwijl hij buigend lichaam, zit hij te lezen in Het Boek, of in een boek. Geen woord, geen blik, geen gebaar om de aandacht van de voorbijgangers op zijn koopwaar te vestigen. Niettemin, wanneer een voorwerp vraagt, dan ontvangt hij dien met duidelijke ingezegende zich neer zetten, een sigaret opsteken, de koffiezetter

uit de buurt wordt geroepen: „*ya Kahwahdsji*,” om hem een kopje te brengen van de geurigste mokka, of een glas van de meest aromatische chineesche *tsjai*, en de koopman stalt, onder voorgeven, dat zijn tapijten met de laatst binnengekomen karavaan van de Roode zee, of van nog verder, uit Smyrna zijn gekomen, of dat hij zijn wapenen direct uit Damascus heeft betrokken, het beste voor den bezoeker uit, wat hij rijk is. De prijs? Het heeft geen prijs. Hij wil het den gezegenden bezoeker ten geschenke geven. Het geluk van hem in zijn winkel te zien is te groot. Nu, ja, wanneer de bezoeker er op staat, zal hij gaarne een zeker bedrag van hem aanvaarden. Maar niet voor dit heerlijke weefsel van Bochara of Smyrna.

Het aangeduide bedrag is gewoonlijk twee maal zoo veel als het voorwerp waard is, maar de verontwaardiging, als de bezoeker minder biedt, is daarom niet minder groot, al is zij voorgewend. „*Ya Allah!* Welk een teleurstelling doet gij hem aan! Had hij zoo iets van u verwacht? Nalang loven en bieden worden koopman en kooper het eens. . . of zij worden het niet eens. Het laat den koopman koud, hij blijft niet minder hoffelijk, geleidt onder niet minder zegenwenschen zijn bezoeker de straat op met een: „uw dag zij gezegend!” De koopman ruimt op wat hij omgehaald heeft, niet minder kalm en schijnbaar gelukkig bij het mislukken van een koop dan hij zou zijn bij de grootste winst. De *moeeddin* der moskee in de buurt roept op voor het middaggebed: hij spreidt zijn gebedskleedje voor zijn voeten uit en begint zijn buigingen en nederknielingen voor het aangezicht van Allah, in de richting van Mekka, de heilige stad. Of hij „sluit” zijn winkeltje. Een draad boven de uitstalling van de eene zijde naar de andere gespannen is voldoende om te laten blijken, dat het hier „gesloten” is. Het is vèèl, wanneer hij zijn luiken voor plaatst. Dit doet hij meestal alleen tegen den nacht, als hij zich verwijderd na afgeloopen dagtaak. Over dag is zulk een gespannen draad voldoende: de koopwaar is in de hoede Gods aanbevolen. Wanneer er in zijn afwezigheid zich iemand aanmeldt dan is een buur, die in dezelfde dingen doet, wel zoo vriendelijk om te zeggen, dat de uitnemende Abdoallah-ben-Ali juist naar de „Azhar” gegaan is ten gebede, of uit op bezoek van zijn vriend, den goudsmid, in de goud- en zilversmeden-bazar. Maar tevens, dat hij bereid is om den bezoeker te dienen met alles wat hij bezit, en naar het beste van zijn krachten. Onderwijl gaat het gewoel in de drukke straat voort onder het geroep der ezeldrijvers, en het gevloek der sjouwers: „*Istah 'eynak, ya oem!*” „open toch je oog, o, tante!” — of „*sjamalak, ya chawadsjah!*” „Pas toch op je linkerzij, o, heer!” — „*Yeminak, ya silli!*” „Uw rechterkant, o, dame!” Dat wil zeggen: „aan de rechterkant loop je gevaar om onderste boven geduwd te worden” of zoo, „wijk uit!” Ondanks al dit geroep heeft niemand haast. De menigte in de straat drentelt met een gemoedelijkheid, die waarlijk doet denken, dat zij overtuigd is van de Koranische waarschuwing: „de haast is des duivels!” Maar tegen zonsondergang verdwijnt zij uit deze winkelstraatjes: bezoekers en kooplieden zijn ten moskee geroepen door de aanmaning van den gebedsomroeper op den menaretrons, wiens welluidende galmen een oogenblik over het leven der stad zijn heen geschald. De bazarstraten vereenzamen. De open winkeltjes worden gesloten. De schemering duurt in het Oosten slechts kort, de straten zijn vroeg duister, ofschoon zij onder het Britsche bewind helder verlicht worden. Dit neemt niet weg, dat er in haar gekronkel nog menige duistere hoek ligt: een dier geheimzinnige straathoeken, als waarvan Sjeherazade in haar vertellingen getuigt. Wel behoeft „Heer Jurriaan” niet bevreesd te zijn voor Ali-baba en zijne veertig roovers. Is hij in den afgeloopen dag niet vaak aanbevolen in de hoede Gods? Is er ook aan hem iets, dat de begeerlijkheid van boosaardige lieden oproept? Zijn er in deze stad van gemoedelijk levende menschen boosaardige lieden? En zoo ja, doen zij iets anders dan de wil van den Allerhoogste, zelfs wanneer het hun voor een oogenblik vergund wordt kwaads te doen? „Hier,” denkt „Heer Jurriaan” onder het voortgaan in de duistere straat, hier zat vandaag de barbier te wachten tot een geloovige zijn achtbaren baard, het sie-raad des mans, aan zijn handen zou toevertrouwen. Zou hij nu niet in het naburig koffiehuisje luisteren naar het reciet van een „derwisj,” die, voorleest van den onsterflijken baardschraper van Bagdad en de wonderlijke lotgevallen der Zes broeders? En die drie statige mannen, in lange gewaden, daar voor „Heer Jurriaan” uit, zijn zij misschien niet de edele Haroen-er-rasjidsultan gevolgd door Dsjaffar den smid en vergezeld door zijn neger slaaf Mesroer? Toen hij den afgeloopen dag door de *soek* der lampenkoopers ging, zat daar een grijsaard, die hem deed denken aan Alladin, den tovenaer, en zijn wonderlamp. De „Duizend en een nacht” beschrijven Caïro, zooals het leefde in de 14e eeuw. Ei, terwijl de nacht over de geheimzinnige stad duistert, en juist het licht der lantaarns hiër zulke donkere hoeken geeft daàr, ziet de wandelaar tegen den met sterren doorvonkelenden zwart-blauwen nachthemel de silhouetten der huizen en heiligdommen, en zij zijn dezelfde, kunnen niet anders zijn als die beschreven werden door de bekoorlijke vertelster, die een gruwelijken despoot zoo aardig aan de praat hield, duizend en een nachten lang, zoo boeiend, dat ieder er toe komt om nog heden zijn wreedheid te zegenen, welke zulk een onuitputtelijke fantasie en zooveel onvergelykelijke poëzie deed ontwaken. Trouwens, deze duisternis, leert ons het Arabische volksgeloof, is vol van „Efrits” en „dsjins.” Het zijn vaak goede, het kunnen booze geesten zijn, die „Heer Jurriaan” ontmoet, en niet zijn

de twee onzichtbare beschermengelen, die ieder van ons begeleiden, daar om ons voor onheil te hoeden, dat Allah voor ons bestemd heeft. Wat is ook de taak dezer onzichtbare wezens anders dan nauwkeurig boek te houden van al onze goede en al onze slechte daden om daarvan bij ons afsterven voor het aangezicht van den Eeuwigen rechter te getuigen? „Heer Jurriaan” moet dus maar zien, hoe hij zich door een of meer talismans beschermt tegen den invloed van de mogelijke kwade geesten, welke hij tegenkomt, al zijn het in deze dichtbewoonde stad dan niet licht meer zij, die zich op 's menschen weg bevinden in de gedaante van jakhals of slang. Brrrr! Indien hij eens een dier verfoeilijke Nesna's tegenkwam, die door midden gespleten menschen zijn: het hoofd half, het lichaam half, één arm, één been, maar die, wanneer het iemand gelukt hun overwinnaar te zijn, of wanneer zij met de snelheid, waarover zij beschikken, toch niet gauw genoeg uit den weg kunnen en iemand hen inhaalt en vangt, ai! Wat zijn zij, volgens de bewering van de vrienden uit Hadramaut, 'n fijn eten! Zoo wordt dan zelfs soms een ontmoeting met een verfoeilijke *nesna* nog een plezier, zoo niet een zegen. Door den wil van den Allerhoogste, natuurlijk. Ja, waarlijk: *Allahoe akbar!* „God is groot!”

MAURITS WAGENVOORT.

MARI-ANTO.

IK wil u het verhaal wel doen, zei baron Burdet, lachende, tegen ons; maar ik zeg u vooruit, dat 't 'n beetje luchtig is, en dan met die dames. . . . Maar, komaan, ik zal 't toch maar probeeren. Als ik te ver mocht gaan, dan zeg je 't maar. . . . Ik was dus, zooals ik u zei, raad bij de prefectuur te Ajaccio. Toen ik op m'n post kwam, was ik niet zoo heel erg op mijn gemak. 't Was m'n debuut bij de administratie; dan de overtocht, vijftien uur op 'n erg woelige zee, het onvriendelijk aanzien van dat eiland van Ithaka, met z'n rooie rotsen en zwermen zee-meeuwen, boven en behalve 'n paar verhalen van bandieten, van vendetta's, die ze mij aan boord hadden gedaan; in één woord, ik was alles behalve prettig gestemd, toen ik aan wal stapte. Wat ik op de prefectuur te hooren kreeg, sloeg mij nog meer terneer. Hoewel de prefect maar alleen met mij was in z'n kabinet, sprak hij den geheelen tijd op fluisterenden toon

OUDERWETSCH HUIS IN CAÏRO.

met 'n erg ongerust gezicht: „Jongmensch, wees toch vooral voorzichtig. Je treft voor je debuut al 'n verschrikkelijk gevaarlijk land. De menschen zijn er prikkelbaar, wantrouwend, wraakgierig.... Zijn de messteken en de bukschoten al wat zeldzamer dan vroeger, daarentegen regent 't aanbrengerijen, anonieme brieven. Maak met niemand, wie 't ook zij, ruzie. Hier bestaan geen onbeduidende zaken; alles heeft z'n gewicht.... Je hebt 't aan den stok met een sardienenvisscher, goed! 't is 'n neef van meneer Bacciochi, en je krijgt 't geheele Keizerrijk aan je hals. ('t Viel voor onder het Keizerrijk, wel te verstaan). Kijk! U ziet daar dien ouwen tuinman, die bezig is mijn yucca's te begieten, al rookende uit z'n groote, rood-aarden pijp, welnu! dat is de voedstervader van den minister van binnenlandsche zaken. U begrijpt, hoe ik dien man ontzie.... Dus, m'n waarde raad, je bent gewaarschuwd. Kijk goed, waar je je voeten neerzet.”

Bij 't verlaten van de prefectuur was ik nog veel minder op m'n gemak, dan toen ik er binnenging. Eenmaal buiten, werd echter, door het schilderachtige tafereel: de bloeiende oranje-boomen, de zon, de zee, de wijde, turkoois-keurige hemel, en al die aardige sigarenmaakster-tjes, die voor hun deur zaten te werken en gekheid maakten met de voorbijgangers, de slechte indruk spoedig weggevaagd.

Het vinden van een geschikt kwartier ging niet gemakkelijk. Ik wou absoluut uitzicht hebben op de zee; en, hoe dat zoo komt, weet ik niet, maar te Ajaccio staan bijna alle huizen er met den rug naar toe. Ten slotte ontdekte ik toch, heelemaal aan het einde van de stad, bij 'n zekere weduwe Perrini, twee groote gemeubileerde kamers, die het uitzicht hadden op de golf en den wonder-mooien horizont van rotsen, water en groen. Het landschap daargelaten, had de plaats anders niet veel behagelijks. Om er te komen, moest je een melankolieke, naakte kaai afloopen, zonder borstwering en zonder lantaarns, maar met 'n enorm groote drinkplaats, waar de sleepers hun paarden kwamen drenken. Als ik 's avonds van de societeit kwam, moest ik mijn huis op den tast zoeken, dwars door vloeken, zweep-slagen en steigerende, natte muilezels door. En, wat 'n huis! 'n groote, op z'n Italiaansch, groen geschilderde barak, hoog, kil, overal steenen vloeren, de stilte en het hol-klinkende van een oud klooster, en om de kroon te zetten op de naargeestigheid van het tooneel, die eeuwige juffrouw Perrini, die je altijd tegen kwam op de trap, met haar langen Corsikaanschen weduwen-sluier, als 'n schaduw langs den muur sluipende....

Gelukkig, dat ik m'n buurtje Mari-Anto had.

Die Mari-Anto, Maria-Antonia was haar eigenlijke naam, was de vrouw van een muilezel-drijver van *Ile-Rousse*, die bijna altijd afwezig was. Zij woonde op dezelfde verdieping als ik. Mooi?

Nou, niet precies; maar jong, slank, met 'n mooien gang, groene oogen, die ondeugend keken, 'n mond als 'n granaatappel en, ondanks de zijden lap, die, op z'n Moorsch, het bovenste en het onderste gedeelte van haar gezicht bedekte, hier en daar 'n paar sproeten, zooals de zon die te voorschijn roept op een al te blanke huid. Met 'n aarden kruik of 'n groote broodmand op het hoofd, liep zij, lachte zij, de borst vooruit, den rok stijf om de heupen getrokken, en uit alle deuren werd er geroepen: „O, Mari-Anto! O, Mari-Anto!...” Mari-Anto en ik waren goede maatjes. Misschien zult u zeggen, dat ik m'n stand niet erg goed ophield; maar u weet, de gelegenheid.... En dan is 't daarginds met de conversatie voor 'n jongmensch erg lastig. Mijn prefect had me gewaarschuwd. Er zijn op Corsika 'n boel huwbare meisjes, allemaal mooi, heel mooi zelfs, maar zonder fortuin. En, verduiveld! als er 'n Franschman aankomt, wat het volk 'n *pinsuto*, en de burgerij 'n *vastelander* noemt, dan komt het geheele eiland in rep en roer. De zwarte oogen gaan schitteren, het regent invitaties. In de groote, kille salons worden de oude luchtters afgestoft, de hoezen worden van de stoelen en van het clave-cimbaal genomen, en op 'n goeien dag is de pinsuto getrouwd met de achtste dochter van den een of anderen amb-

tenaar van het gemeentebestuur, met twaalf honderd franken. Die overwegingen weerhielden mij, om uit te gaan. Bovendien had ik, bijna dadelijk na mijn aankomst, de koorts gekregen, en ik kwam de deur haast niet meer uit.

Op 'n zekeren dag zat ik in 'n hoekje bij het vuur, te bibberen, toen ik mijn buurtje zag binnenkomen, met 'n glas limonade ren, voor mij. Glimlachend zette zij het op den schoorsteenmantel, en zei, in haar beste Fransch: „Tisano.... dat is goed voor de *echtoumaquo*....!” 't Was de eerste maal, dat wij tegen elkaar spraken. Ik had haar wat bij me willen houden, maar de zware stem van den man kwam tusschen beide: „O, Mari-Anto!...” en Mari-Anto liep weg, met 'n nuffig rokken-gezwaai.

Ik weet niet, wat zij in hare limonade had gedaan, maar 'n feit is 't, dat de koorts wegbleef, echter alleen, om plaats te maken voor een ander soort koorts. 't Overkwam mij, dat ik in m'n eentje zat te lachen, als ik aan mijn buurtje dacht. Midden onder den meest ernstigen arbeid, als we op de prefectuur zaten te beraad-

slagen, meende ik, in m'n haar, in m'n bakkebaarden, den wind te voelen van haar rokken-zwaai. Thuis had ik geen rust of duur meer. Ik bracht den tijd door voor het raam of op de trap. Ik maakte haar deugdelyk en wel het hof, die Mari-Anto; maar zij merkte er niets van. Nou moet ik er bijzeggen, dat ik met omzichtigheid te werk ging, want ik had 't niets begrepen op den man, 'n grooten kerel, zoo in 't voorbijgaan gezien tweemaal zoo lang en breed als ik; zonder nog te spreken van vijf of zes kolossen van schoonbroers, die Zondags kwamen eten, netjes geschoren Romeinsche neuzen, nekken als jonge stieren, en haar, net als zwart astrakan. Vreeselijke kerels. De trap dreunde, als ze naar boven kwamen.

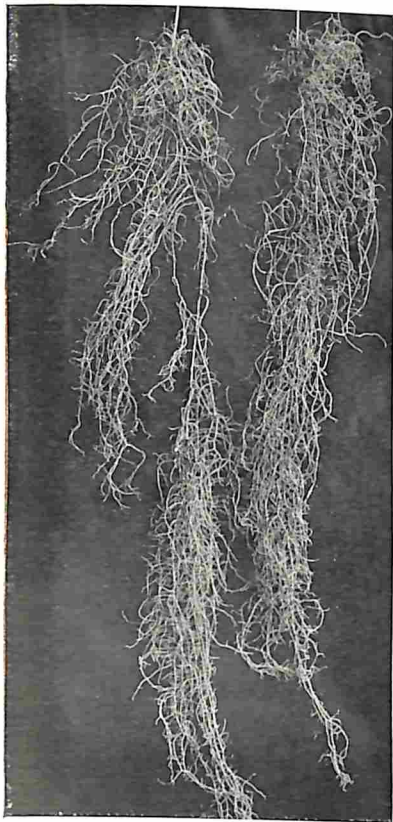
Een keer toch, toen ze allemaal afwezig waren, besloot ik om bij Mari-Anto binnen te gaan. Ze scheen niet verrast, mij te zien. Ik ging naast haar zitten, en vroeg waar haar man was. Door het open venster wees zij mij den berg op den anderen oever van de golf, met 'n kushandje in die richting. Dat was nu niet precies aanmoedigend; maar ik waagde 't toch maar, en zei, met bewegten stem: „Oh! que mie piace Mari-Anto!...” Onmiddellijk maakte zij het kleine, bruine handje, dat ik had beetgepakt, los, liep naar 'n kist, die in de kamer stond, deed haar open, en kwam bij me terug met 'n groot, driekantig mes. „*Cotello del marito!*”.... Ik liet 't haar tweemaal zeggen. 't Was wel degelijk het mes van haren man. 't Schijnt, dat die muilezel-drijver erg jaloersch was, en dat, als men het hof maakte aan z'n vrouw.... En, met 'n vreeselijken blik, het blinkende lemmet van beneden naar boven bewegende, maakte mijn engel het gebaar van mij open te snijden. Ik deed, alsof ik 't als 'n aardigheid beschouwde; maar, innerlijk, was ik erg onder den indruk, kwamen we niet meer over gesproken. Een tijd lang op het portaal, dat was alles.

Op Vastenavond ging ik vroeg naar huis, daar ik niemand op de societeit had gevonden. Overal in de stad vierde men het carnaval-feest. In de straten kwam men troepen gemaskerden. Dien nacht bleven de salons te Ajaccio tot aan den morgen open, en wie wilde, kon binnegaan. Op de kaai, aan den waterkant, kikker-gekwaak, geheimzinnig en melankoliek: „O, Ragani....

O, Ragani!.... O, meneer de dokter!) Ik voelde me erg eenzaam en verlaten. Daar opeens, opkij-gauw naar boven, en wat zie ik? Neergevleid in m'n besten leuningstoel, 'n kleinen raad van de prefectuur, in rok en gala-hoed. 't Was Mari-Anto, die, in mijn afwezigheid, mijn kasten had geplunderd en, in haar eentje, het carnaval bij mij kwam vieren. Ik meende eerst 'n gewichtig gezicht te moeten trekken. Verdrommel, was zal ik u zeggen? Ze zag er zoo bekoorlijk uit,

KIEKJES IN CAÏRO,
DE STRAAT TOELOEN MET „MESJREBIYA'S" AAN DE HUIZEN.

EEN ZELDZAME BOSCH-
BEWONER.
TWEË „BAARDEN” VAN HET
BAARDMOS.

had kunnen verzinnen; maar ik had den tijd niet, om me daaromtrent te verklaren. Beneden ging de deur open, zware voetstappen klonken op de trap. — „M'n man!.. Maak, dat je weg komt,” zei Mari-Anto tegen mij, de kaars uitblazende; en in de kamer zonder licht was nu alleen nog maar een kleine raad van de prefectuur, zittende in den maneschijn, met Mari-Anto op z'n knieën.

In mijn kamer gekomen, drukte ik mijn oor tegen het beschot, en luisterde. Waarachtig, m'n hart bonsde, alsof ik daar in mijn gegalonneerden rok zat!... Ondanks de duisternis in het vertrek, moest de groote ezeldrijver, bij 't binnenkomen, toch iets onderscheiden hebben; misschien ook had hij 'n gesmoord lachen gehoord, want op eens stond hij stil en mompelde: „*Che cosè?*... Wat is dat?” Ik hoorde 'n lucifer afstrijken tegen den muur, daarna 'n rauwen kreet, 'n vloek, haastige stappen in de kamer en het geluid van 'n kist, die wordt opengemaakt. Ah! vrienden, *Il cotelto del marito!*... Door den muur heen, meende ik hem te zien, met z'n breed, driekantig mes... Brrr... Bijna dadelijk daarop weerklonk 'n harde schaterlach, 'n heldere zilvere lach, aan welken zich al heel gauw 'n zware lach paarde, de goedige lach van 'n verheugden man, die zich van 'n last voelt bevrijd. Toen volgden uitroepen, en zoenen, zoenen zonder eind... Nee! nog nooit had 'n raadsrok zoo'n feest bijgewoond; en u begrijpt, wat 'n treurig figuur ik daar maakte achter m'n beschot, terwijl...

„Baron, u gaat te ver”... viel een van de dames in de rede...

Naar het Fransch van ALPH. DAUDET.

Een zeldzame boschbewoner.

WE kennen ze allen, de kleine bescheiden korstmossen. Ook al weten we niet precies dat het korstmossen zijn, dan hebben we er toch wel eens kennis mee gemaakt, met de ronde gele plakaten, zoo groot als een rijksdaalder op de muren en zeker met de grijsgroene lapjes en strookjes, die vooral onze eiken-stammen soms zoo'n eerbiedwaardig voorkomen kunnen geven. Beide behooren tot de groote familie der korstmossen, evengoed als het rendiermos, dat in het Noorden de rendierkudden tot voedsel strekt en het IJslandsch mos, dat als een geneesmiddel tegen borstkwalen geldt. Bijzonder op den voorgrond dringen de korstmossen zich nimmer, het zijn kleine onaanzienlijke plantjes, gewoonlijk van een weinig in 't oog vallende grijsgroene kleur en toch verdient ook dit kleine goed om meer dan één reden onze belangstelling.

In de eerste plaats reeds om de onbegrijpelijke taaiheid. Hoog in 't gebergte, waar de zon de rotsen blakert en schroeit, groeien op het naakte gesteente korstmossen, evengoed als ver in het Noorden, waar de poolnacht maanden achtereen heerscht en het kwik in den thermometer befrist. Er zijn voorbeelden van bekend, dat een korstmos jarenlang in een herbarium bewaard was en toen men het bevochtigde begon het te groeien alsof er niets gebeurd was. Het weerstandsvermogen van deze plantjes grenst werkelijk aan het ongelooflijke. Op de zandverstuivingen onzer heidevelden, op het dorre, heetgeschroeide zand, groeien korstmossen en als 's zomers dagen achtereen de zon heeft staan

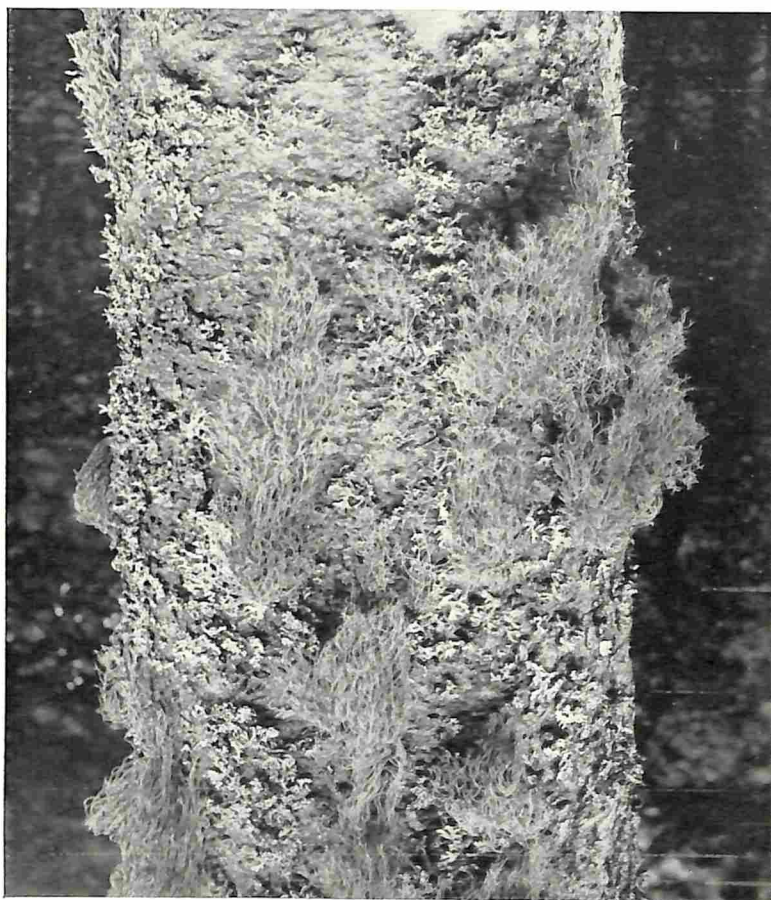
branden, dan zijn deze plantjes uitgedroogd tot zij knappen onder den voet als dor hout. Het eerste regenbuitje het beste zuigen zij zich echter vol met het kostelijke vocht en een uur later hebben zij hun gewone elasticiteit weer terug.

Doch er is nog een tweede reden waarom de onaanzienlijke korstmossen interessant zijn. Deze planten zijn n. l. geen planten in den gewonen zin van het woord, doch een vennootschap van twee planten, van een zwam en een alg. Zwammen zijn welbekend, alle paddenstoelen behooren er toe. Algen of wieren verheugen zich nu niet zoo in de algemeene bekendheid, maar ieder zal wel eens op minder aangename wijze in aanraking zijn gekomen met het groene overtrek, dat schuttingen, boomstammen enz. bekleedt en dat zich zoo gemakkelijk aan onze kleederen hecht. Welnu dat groene goedje is een alg, een uiterst eenvoudig plantje, eigenlijk niets anders dan een microscopisch klein bolletje met wat bladgroen.

Stel u nu voor, dat zoo'n algen-bolletje kennis maakt met een zwamdraad, dat de laatste zich om het ronde ding slingert, dat hij dit voorziet van het noodige vocht en in ruil daarvoor aan het groene bolletje wat organische voedingsstoffen onttrekt, dan hebben we een korstmos in zijn eenvoudigste vorm. Inderdaad is het begin van zoo'n korstmos vaak niets anders dan zoo'n algenbolletje, nauw verbonden met een eindje zwamdraad. Vindt dit bondgenootschap gunstige levensvoorwaarden, dan begint het zich te ontwikkelen, d. w. z. de algen-bolletjes vermeerderen zich door deeling en de zwamdraad groeit uit in de lengte en vertakt zich. Zoo ontstaan de lichamen die wij korstmossen noemen, doch, welken vorm deze ook aannemen, zij blijven het vennootschappelijk karakter behouden: pluizen we met een naald een stukje korstmos uiteen en bekijken we dit door het microscoop, dan zien we de algenbolletjes liggen, soms in snoeren netjes naast elkaar, soms verward dooreen, maar steeds omslingerend en omsponnen door de kleurlooze zwamdraden.

Zoals wij reeds zeiden, zijn de korstmossen over het algemeen onaanzienlijke plantjes. Er zijn echter uitzonderingen, b. v. het in oude bosschen in Duitschland op enkele plaatsen voorkomende lange baardmos, *Usnea longissima*, dat tot 4 M. lang wordt en dat in lange, geelwitte draden van de takken der boomen neerhangt.

Onze afbeeldingen nu vertoonen een verwant van dezen zeldzamen Duitschen boschbewoner, een korstmos, dat niet zoo lang wordt, maar dat toch altijd wel een lengte van ongeveer 30 c. M. bereikt (afb. 1 is op ongeveer de halve natuurlijke grootte). Dit baardmos komt in ons land al even zelden voor als zijn reusachtige verwant in Duitschland, maar dat het er toch wel te vinden is, in afgelegen bosschen, toont de afb. hieronder, naar een foto welke wij dezen zomer op een fietstocht maakten en die een deel van een boomstam voorstelt, van boven tot onderen met dit korstmos bedekt. Wanneer men nauwkeuriger toeziet, zal men naast de verwarde baarden van dit korstmos ook een tweede soort op den stam opmerken; dat is het gewone veelvuldig op boomstammen voorkomende korstmos, waarover wij in den aanvang van dit stukje spraken. M.

EEN ZELDZAME BOSCHBEWONER.
HET BAARDMOS OP EEN BOOMSTAM.

Uit het Zieleleven der Dieren.

GELEERDE HONDEN EN PAARDEN.

GEVEEN een dier, dat blijken geeft van een ontwikkeld geheugen, van vaardige aanpassing aan nieuwe gezichtspunten of indrukken, dat beschikt over de voortreffelijkste zintuigen van zijn ras of soort, rijst voornamelijk onderzoeker de vraag wat bij een stelselmatige opvoeding en ontwikkeling van die toegepaste eigenschappen wel van zulk een dier in verstandelijk opzicht te maken zou zijn. Tal van proeven in die richting zijn ondernomen; in de eerste plaats natuurlijk door hen, die niet de wetenschap wenschten te dienen, doch het bereikte succes dachten te exploiteeren ten eigen bate. Het moet gezegd, dat de dressuur, het africhten voor de vertooning in menagerie, circus of variété ons velerlei biedt, dat in den korten, glanzenden schijn van een kleurig gemonteerd voorstellingsnummer interessant aandoet. In werkelijkheid verbergen deze nummers echter zooveel trucs, aangekleede toevalligheden en gevarieerde eenvoudige kunstjes, dat ze als bijdragen voor de zielkunde der dieren weinig nieuws of merkwaardigs brengen. Anders is dit met bepaalde dierenprestaties, niet enkel uit de plankenwereld tot ons gekomen, doch ook als resultaat van met zuiver wetenschappelijke bedoelingen ondernomen dierenopvoeding en systematisch onderwijs, waar het vertoonde zoo verbazingwekkend is, dat de geleerde wereld tegenover zulke wonderlijke knapheid twifelen ging of hier niet inderdaad boven de normale grenzen uitgaande dierenintelligentie aan den dag werd gelegd.

Menigeen zal zich nog herinneren welk een gewag er destijds gemaakt werd van de Elberfelder, geleerde paarden, die onder leiding van den heer Kroll, hun eigenaar en leermeester, zoo accuraat rekenden, dat menig mensch er jaloersch op zijn kon, woorden spelden, primitieve zinnen vormden en zelfs brieven dicteerden. We denken aan de beroemde Fransche poedels Fido en Bianco, die vijftig woorden bijeen spelden in een zestal talen uit letterblokjes, hoofdbewerkingen met heele getallen uitvoerden en zelfs onderling of als maat een volledig kaartspel uitvoerden. Ook de bekende Engelsche onderzoeker Lord Avebury heeft een poedel bezeten, dien door hem was bijgebracht om verschillende op kaarten gedrukte woorden te herkennen uit elkander en zich de betekenis dier woorden, zoals „food”, „tea” enz. bewust bleek te zijn.

Men zou aan de geleerdheid van zulke dieren gaan gelooven, wanneer niet opviel, dat de dieren contact met hun leermeester behoeften bij wat zij kenden en konden. Dit maakt de werkelijke waarde van hun prestaties verdacht. Een hond, die als oplossing van een som, bv. de wortel uit 9, driemaal blaft tegen zijn

baas, evengoed als bij het samengestelde probleem $\frac{6 + 12 - 3}{5}$

en steeds zijn meester erbij aankijkt, staat buiten kijf negatief tegenover de rekenkunde, doch in positief contact met zijn meesters wil en is waarschijnlijk in de kunst van gedachtenlezen meer gevorderd dan men wel denken zou.

Het mooiste bewijs voor die laatste bewering vonden we in het geval Rufus, na onderzoek medegedeeld van onverdacht wetenschappelijke zijde. Een dierenbeschermersafdeeling had voor Rufus, een zwerfhond, een thuis gevonden bij een juffrouw, die in korten tijd dit dier alle gebruikelijke hondenkunstjes had geleerd en daarna bij dit vlugge dier verdere teekenen van leerszaamheid uit ging lokken. In een oogenblik bleek het dier een tiental speelkaarten te kunnen onderscheiden en kort daarna sleepte het uit een hoop letterblokken zijn eigen naam op een rij bijeen. Drie weken later kon hij met getallen rekenen op verbluffend juiste wijze en vond zijn meesteres de sleutel van deze wonderlijke geleerdheidsuitingen, welke steeds alleen onder hare leiding of in haar bijzijn plaats vonden. Vroeg zij Rufus het woord hond te spellen, dan voerde hij dit zonder fout uit, doch hetzelfde woord in iedere andere taal door haar gedacht, bracht den hond ook telkens tot het spellen van het verlangde vreemde woord; maakte zij een fout, dan maakte de hond diezelfde fout. Het dier bleek eenvoudig hare gedachte uit te voeren, de prestaties berustten geheel op gedachtengemeenschap. Ook op verzoek van derden vertoonde het dier zijn kunsten, doch slechts zoolang de mede

aanwezige meesteres hare gedachten op een goede oplossing vestigde. Dacht de laatste sterk aan een ander getal of woord als de vraag vereischte, dan bracht Rufus dat andere voor den dag. Ging zij in een hoek der kamer staan en dacht b.v. steeds aan de letter S, dan bracht de hond op alle vragen slechts de letter S te voorschijn. We kunnen dus besluiten met als waarschijnlijk aan te nemen, dat al die geleerde dieren beschikken over een zeer fijn onderscheidingsvermogen voor stemmodulaties, gelaatsuitdrukking of gebaar, en daarnaast zullen zij zeer vatbaar zijn voor suggestie, daar hun wilsuiving geleid wordt door een buiten hen staande en henzelf volkomen ontbrekende intelligentie, al houdt hun geheugen ook soms iets daarvan vast.

G. DE GRAAF.

KOEKJE.

IN een der smalle, geasphalteerde straten van de groote stad ligt het kroegje, klein en oud tusschen de andere oude huisjes in. Het is er donker; de heele lengte van het lokaaltje wordt ingenomen door een lange toonbank. Als bedaagde, zeer secure bacchanten sloffen achter die toonbank twee oude juffers heen en weer, die flesschen tillen van planken achter hen en glazen vullen, en met een knokig maar behendig gebaar alcohol-bedropene centen naar zich toe strijken en daarbij een beminnelijk patois spreken, zoet vloeiend als de wonderlijk-getinte dranken die zij schenken.

Den geheelen dag stroomden menschen in en uit door de smalle deur en schuiven geld naar eene der juffers en mompelen iets en slurpen daarna staande hun borrel en verdwijnen weer.

Er komen oude non-valeurs met schuwe en ontstokene oogen; zij staan achteraf, als ze eenmaal den zaligen prop veroverd hebben, en slurpen langzaam om lang te genieten. Er komen pootige sjouwerkerels, die er snel eenige vatten om zich een beetje op te kikkeren voor nieuwe inspanning. Soms belanden er nieuwsgierige vreemdelingen, die de staande menschen en de oude juffers en vooral de vele en veelsoortige flesschen beschouwen als curiositeiten, die men gezien moet hebben om thuis mee te kunnen spreken over de merkwaardigheden der groote stad. Maar de meeste die er komen zijn vaste klanten van dezen Bacchus-tempel. En terwijl de oude juffers hun den dubbelgebeiden toeschrijven zeggen ze: „Guns, in lang niet gezien,” of: „Waar was u al die tijd?” of: „Lekker weer, vin u niet?” En de klanten knikken zwijgend en drinken hem uit en vatten misschien een tweeden. Altijd staande, want stoelen heeft de zaak niet.

L'art pour l'art. Geen stoelen, geen tafels, geen kranten, slechts de toonbank, de solide oude da-

mes en de flesschen en kruiken, waarop de namen der dranken vermeld staan. Uitheemsche namen als Stoughton, Gardemom, Magorum, die scherpe, prikkelende smaken schijnen te beloven, en daarnaast de ou-bollige, Hollandsche lebbberdrankjes als „Bruidstranen” en „Roosjes zonder doornen.”

En tusschen al die kruiken staat ook de eene, die het donkere, bruine, dikke, oude, zoete drankje genaamd bitterkoekje bevat. Het drankje waar zij beiden iederen Zondagmorgen om kwamen.

Iederen Zondagmorgen om kwart voor twaalfen na den ochtendkerkgang kwamen ze aan sloffen, de oude man en de oude vrouw, beiden tusschen de zeventig en tachtig en gekleed in het zwarte pak dat de wreede en spitsvondige overigen uitgevonden hebben voor die heel ouden, die niet in staat zijn in hun eigen onderhoud te voorzien. De oude vrouw in haar wijden mantel en de oude man in zijn zwarte lakensche jas met de weesjongens-bies op den schouder en met de miserabele pet met klep op het lange, gore, grijze haar. Iederen Zondagmorgen was dat dezelfde geste: hij diepte beurs en zij schoof naar binnen in het kroegje en nam een klein en kliederig medicijnfleschje, van eenige ziekte-periode waarschijnlijk bewaard, uit haar zwarte mandje en schokte dat toe aan een der juffrouwen achter de toonbank en vroeg om „koekje.”

„Koekje” noemde zij het drankje en haar oude mummelmond werd klein van teederheid. De juffrouw vulde dan voorzichtig weer naar buiten en haakte den ouden man aan en gnuiwend en gniffelend, als twee schoolkinderen, die zondigen, zoo drentelden

SINT NICOLAAS. HET STADHUIS.

ze het smalle straatje uit, om ergens in een intiemelijk hoekje, heimelijk en beangst en smullend, het zoete, dikke, bruine drankje te genieten.

De tijden zijn wel zwaar, en de kleinste en eenige geneuchten worden aan de allerarmsten ontnomen!

Want eenige Zondagmorgens al was het wijfje weer naar buiten gekomen en had met veel en moeilijk geschreeuw aan haar dooven echtvriend moeten beduiden: dat-ie duurder geworden was, dat er meer centjes, vet en veel betast, uit de kleverige portemonnaie moesten komen.

En eindelijk kwam de catastrofe.

Haar werd binnen met veel inspanning en met de hulp van bijna alle klanten aan haar oud en traag verstand gebracht, hoe duur „koekje” door de nieuwste prijs-stijging geworden was. Zij, heel langzaam begrijpend en ongeloovig, herhaalde maar steeds die prijs, die niet te betalen prijs voor hun Zondagmorgen-versnapering.

Ze ging naar buiten, kleiner haast geworden dan zij al was en ze ontweek den blik uit die andere twee troebele en toch felle oogjes, die het fleschje zochten en toen vragend haar aankeken. En ze moest het wel uitleggen, een lang en omstandig verhaal, en hij begreep het maar niet en vroeg weer en plukte aan haar wijde mantille en zocht in de beurs, waarin niet genoeg meer was voor „koekje.” En eindelijk, stevig steunend op zijn knuppel-stok, stampvoette de oude en zeide:

„Watterot-tijd, watterot-tijd; je kan haas nog beter kapot weze!”

En die voorzichtige verwensching klonk wel weer een beetje grappig uit den mond van een zoo ouden, aftandschen en beklagenswaardigen man.

E. VAN LIDTH DE JEUDE.

SINT NICOLAAS.

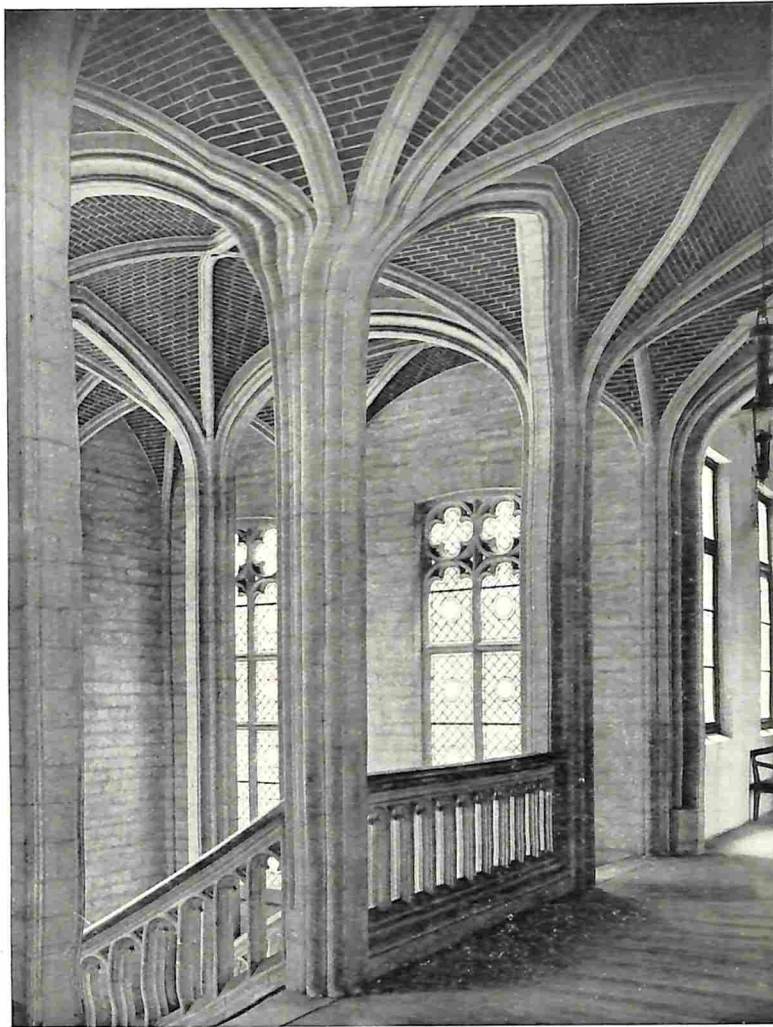
HET land van Waes is dat gedeelte van de Belgische provincie Oost-Vlaanderen, dat gelegen is tusschen de Schelde, het kanaal van ter Neuzen naar Gent en de zuidgrens van Zeeuwsch-Vlaanderen. Oost-Vlaanderen is het dichtst bevolkte gedeelte van Europa. De bodem is er dan ook grootere en kleinere dorpen, die in den landbouw het hoofdmiddel van bestaan vinden. Eigenaardig is het, dat de bodem hier, wat het bezit betreft, zoo sterk verdeeld is. Zelden behooren er bij eene boerderij meer dan vijf bunders land.

De hoofdstad van dit bij uitstek vruchtbare hoekje gronds, dat met recht den bijnaam van „tuin van Europa” draagt en dat door de aanwezigheid van tal van goede wegen zoo gemakkelijk te bereizen is, is het stadje Sint-Nicolaas. De ligging van de plaats, zoowel als de geschiedenis geven haar het recht zich werkelijk de hoofdstad van het Land van Waes te noemen. Sint-Nicolaas ligt aan de spoorlijn van Gent naar Antwerpen en de lijn ter Neuzen-Mechelen snijdt dezen spoorweg juist hier ter plaatse. En toen in vroeger tijden het Land van Waes nog een baljuwschap vormde, werd algemeen Sint-Nicolaas als de hoofdstad er van beschouwd.

Is op het platte land de landbouw het hoofdmiddel van bestaan — de grootere plaatsen in Vlaanderen hebben alle een belangrijke nijverheid. In Vlaanderen wordt veel vlas verbouwd, zoodat het zeer natuurlijk genoemd mag worden, dat de linnen- en garen-industrie in de Vlaamsche hoofdplaatsen belangrijk is. Sint-Nicolaas heeft tal van fabrieken voor garens en voor halflinnen stoffen. Gewoonlijk zijn fabriekssteden voor den toerist niet zeer aantrekkelijk — de hooge, damp- en roetverspreidende fabrieksschoorsteenen schrikken den reiziger meestal af, doch in Vlaanderen is dit niet het geval.

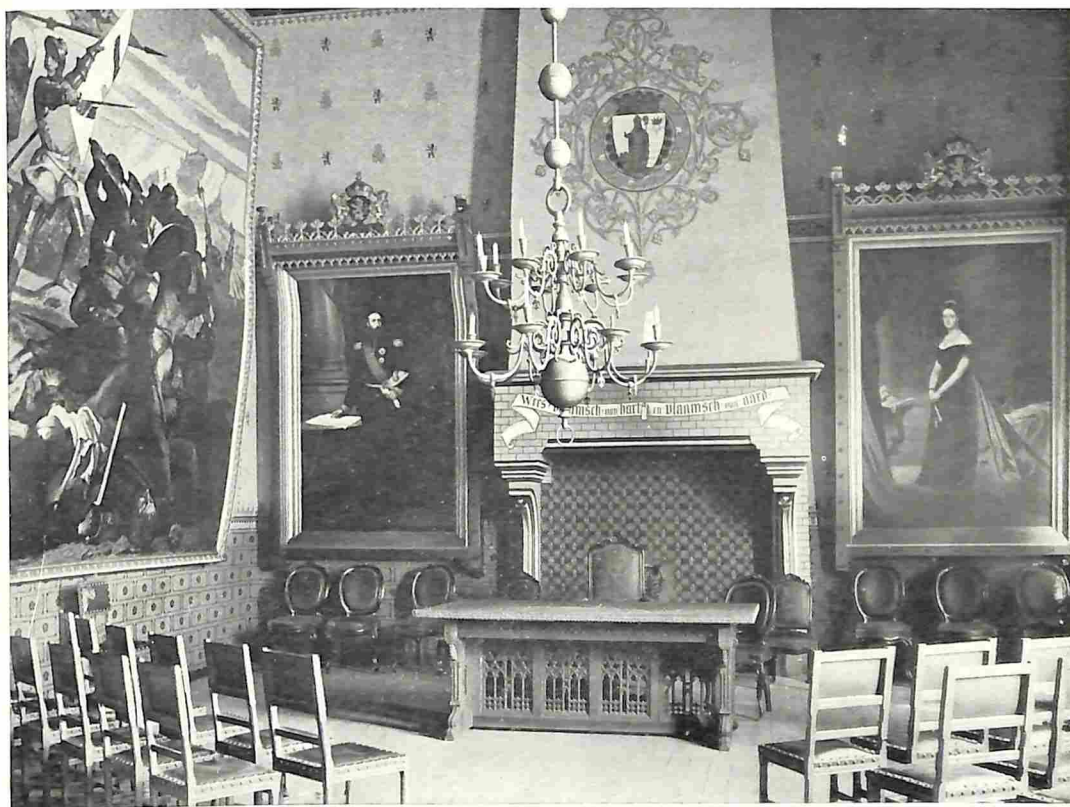
Sint-Nicolaas is een echt Nederlandsche stad. De hooggeprezen en terecht geroemde Hollandsche zindelijkheid is ook hier inheemsch — iets, wat nu juist niet van alle Belgische steden gezegd kan worden. De straten zijn er ruim en breed en de taal, die men er spreekt, is zeer algemeen het Vlaamsch, dialect van onze taal. Hier in Sint-Nicolaas volgt men metterdaad den gulden regel op, dat men in Vlaanderen Vlaamsch moet spreken, terwijl de liefde tot het Vlaamsch in sommige andere Vlaamsche steden dikwijls een zeer platonische is.

De Grootte Markt te Sint-Nicolaas is een zeer groot en ruim plein, dat beheerscht wordt door het zeer fraaie Stadhuis, dat onmiddellijk doet denken aan het heerlijke Middelburgsche bouwwerk; het juweel van architectuur, dat het sieraad is van de Zeeuwsche hoofdstad, is echter veel rijker van bewerking en veel fijner van ornamentatie. De hooge toren rijst in 't midden fier omhoog en de sierlijke en ranke klokkentoren is door grootere en kleinere torens omgeven.

SINT NICOLAAS. TRAPPORTAAL IN HET STADHUIS.

De geheele bouw is in witten steen opgetrokken en bestaat uit twee verdiepingen. Tal van kleine zoldervensters met twee grootere geven aan het dak een levendig en elegant voorkomen. Een dubbele monumentale trap geeft toegang tot den hoofdingang. Treden we de vestibule in, dan verlustigt ons oog zich in de schoone, zeer regelmatige gewelven in rooden baksteen, gedragen door zuilen in witten steen. Dadelijk valt ons oog op het model van een standbeeld voor den beroemden aardrijkskundige Mercator. Het eigenlijke standbeeld van dezen geograaf bevindt zich in het stedeke Ruppelmonde, niet verre van Sint-Nicolaas gelegen. Zoodoende eert men de nagedachtenis van den vader der moderne aardrijkskunde, die in 't midden der zestiende eeuw in Oost-Vlaanderen vertoefde, zij het dan ook als... gevangene in het kasteel der graven van Vlaanderen! Hij werd toen n. l. verdacht een aanhanger der Nieuwe Leere te zijn. Toen hij, gelukkiger dan zoo-vele anderen in vrijheid werd gesteld, trok hij naar Duisburg,

SINT NICOLAAS. DE TROUWZAAL IN HET STADHUIS.

waar hij zijne belangrijkste ontdekkingen deed. Misschien is de keuze van deze Duitse stad als woonplaats te verklaren, als men sommiger meening, dat hij feitelijk een Duitscher was, aanneemt. Het standbeeld te Rupelmonde is van de hand van den Belgischen beeldhouwer Havermaet en ook zonder dit beeld zal de nagedachtenis van den aardrijkskundige blijven leven, zoolang er atlasen zijn, waarin een wereldkaart voorkomt, „volgens de projectie van Mercators.” Minder bekend is het, dat de eigenlijke naam van den geleerde feitelijk Gerard Cremer was.

De Raadzaal in het stadhuis is een bezichtiging ten zeerste waard. Langs de zoldering aanschouwt men de wapens der verschillende gemeenten uit het Land van Waes en voorts tal van portretten van magistraats-personen uit Sint-Nicolaas en verder eenige moderne schilderijen. Op de zeer fraaie schouw prijkt het wapen van Sint-Nicolaas, door fraai gestyleerd schilderwerk omgeven. De lijst van de schouw bevat het rijmpje:

Heil hem, die hier met wijzen raad
De Stadsbelangen gadeslaat.

Op de lijst van de schouw in de trouwzaal van het stadhuis leest men de aansporing: Weest Vlaamsch van hart en Vlaamsch van aard! Ter zijde van de schouw in deze zaal prijken de portretten van Leopold II en diens gemalin, terwijl een groot doek van E. Slingemeijer, den slag bij Brouwershaven tusschen de Engelschen en Bourgondiërs (1426) voorstellende, zeer de aandacht trekt.

Voorts is een der zalen van het stadhuis als museum ingericht. Daar zijn natuurlijk vooral voorwerpen saamgebracht, die herinneringen zijn uit de geschiedenis der stad zelve. Allerlei voorwerpen als oude steenen, potten, vazen, urnen en dergelijke, die men in elk museum van oudheden aantreft, ontbreken hier niet. Merkwaardig zijn vooral de overblijfselen van voorwereldlijke dieren, die in 1859 zijn opgegraven.

Evenals de vestibule is ook het trappenhuis een lust der oogen. Een borstbeeld van Leopold I houdt de nagedachtenis van den eersten Belgischen koning in eere.

Verlaten we thans het stadhuis.

Aan de overzijde van de Groote Markt vinden we het kerkgebouw, toegewijd aan den Patroon der stad, wiens afbeeldsel, dat ook in ons goede land zoo bekend is, het wapen vormt van de hoofdstad van het Land van Waes. De Sint-Nicolaaskerk dateert van 1696 en onder de merkwaardigheden, die het bevat, munt vooral uit een kapitaal doek, dat aan Jan Cossiers, een Vlaamsch schilder, wordt toegeschreven. Het doek stelt Sint-Barbara, door engelen omgeven, voor en munt uit door een warmen kleurenrijkdom. Als altaarstuk treft men in 't kerkgebouw een Kruisafneming aan van Pierre Thijs, die ook tot dezelfde school behoort. Dit stuk wil ons echter minder bevallen dan de Sint-Barbara!

In de onmiddellijke nabijheid van de Sint-Nicolaas kerk vinden we twee zeer mooie gebouwen, de Handelsrechtbank en het tot museum ingerichte oude stadhuis. Deze gebouwen vormen met het stadhuis zelve, de architectonische schatten van Sint-Nicolaas. Een moderne kerkbouw, de Onze-Lieve-Vrouwen-Kerk, die in de buurt van het stadhuis te vinden is, mag ook zeer de aandacht trekken. Het is een werk van den Gentschen bouwmeester Louis van Overstraete, die Vlaanderen met zooveel monumentale kerkgebouwen verrijkte, en werd in 1844 voltooid. En niet alleen als bouwwerk is de O. L. V. kerk merkwaardig —

de aankleding van het bedehuis is evenzeer van indrukwekkende schoonheid. In 1852 belastte men de Belgische schilders Guffens en Swerts met de inwendige decoratie van het kerkgebouw, en de muurschilderingen, waarmede zij den tempel versierden, en de trokken zoo de aandacht, dat den beiden meesters tal van opdrachten voor het vervaardigen van dergelijke kunstwerken toekwamen. In schoone en eenvoudige uitvoering hebben de kunstenaars de drie tijdvakken der Gewijde Historie — de Overlevering, de Geschreven Wet en het Evangelie — in beeld gebracht. De Kruisweg in de O. L. V. kerk is van de hand van den reeds genoemden schilder Guffens en is uitgevoerd op zink. Schoon komen de zwarte figuren uit tegen den gouden achtergrond.

Merkwaardig is nog in de stad Sint-Nicolaas een kasteel, in 't midden der stad gelegen. De Walburg is een werkelijk kasteel, dat met zijn torens en muren in rooden baksteen prachtig uitkomt tegen het donkergroen van de boomen op den achtergrond. Reeds eeuwen zijn over de tinnen van dit gebouw heengegaan. Wel heeft men 't meermalen gerestaureerd, doch dit geschiedde met zooveel zaakkennis en met zooveel piëteit, dat men nu nog waant een middeleeuwschen burcht voor zich te zien. Een monumentale poort met gesmeed ijzeren hek boven een oude brug verleent den toegang tot het kasteel, dat gewoonlijk door den Burgemeester der stad Sint-Nicolaas bewoond wordt.

Het Land van Waes heeft ruim zijn aandeel gehad in den strijd tegen de natuurkrachten, als in den strijd tegen den mensch zelve. Een gansche eeuw lang, van 1583 tot 1683 stond het Land van Waes onder water en in 1703, 1745, 1746, 1786, 1794 en 1806 teisterden hevige doorbraken alweer het land. En de rampen des oorlogs striemden het land meermalen. En als men dit leest zal wellicht het land van Waes ook weer zijn deel krijgen van de laatste stuiptrekkingen van den vreeselijksten aller oorlogen, die ooit het menschdom en het aardrijk teisterden.

Mogen land en volk niet te veel lijden van de rampzalige gevolgen van den krijg. Er is in België al zoo veel geleden — er is daar in dat land al zooveel vernield, dat onherstelbaar en voor goed verloren is! Dat het nu spoedig genoeg zij en dat het schoone, dat er nog is, behouden blijve!

Sint-Nicolaas kan niet bogen op eene wereldvermaardheid als Brugge. Het heeft geen reeks van prachtgebouwen als Gent. Doch — wat er voor schoons in Sint-Nicolaas is, is toch altijd nog te mooi en te goed om in elkaar geschoten te worden of om in vlammen op te gaan!

D. L.

PAULTJE

6) DOOR MADELEINE HEYDESTEIN.

DIEPER boog ik mijn hoofd, de tranen biggelden langs mijn wangen, en 't was mij niet mogelijk een woord uit te brengen, maar plotseling vatte ik moed, hief mijn betraand gezicht naar hem op, en zei: „vergeef het me mijnheer,” ik zag heelemaal geen uitweg, ik bid u, vergeef het me. O wees niet zoo boos, ik heb toch niets slechts gedaan?”

„Zoo noem je dat soms goed? neen, ga uit mijn oogen, ik houd niet van dergelijke grappen, je behoeft mij nimmer meer onder de oogen te komen, nooit meer.”

Snikkend verborg ik mijn gezicht in mijn handen, ik voelde mij de rampzaligste van alle menschen, wat moest ik doen? Hij zond mij weg, en voor altijd, wat zou er nu van mij worden?

„O, vergeef het me, vergeef het me mijnheer, u was zoo goed voor me, ik dacht dat u tevreden over mij was, en o, ik hoopte dat u al een klein beetje van mij hield, omdat u mij toch wel zou willen helpen om candidaat te worden?”

„Dacht je dat, nu geen quaestie van, je weet trouwens mijn besliste opinie hierover, ik ben er heel beslist tegen, vrouwelijke elementen op het kantoor te nemen. Tracht niet mij over te halen, het zou je toch niet baten.” Zijn gelaat stond nog even norsch, en onverbiddelijk weerde hij mij af.

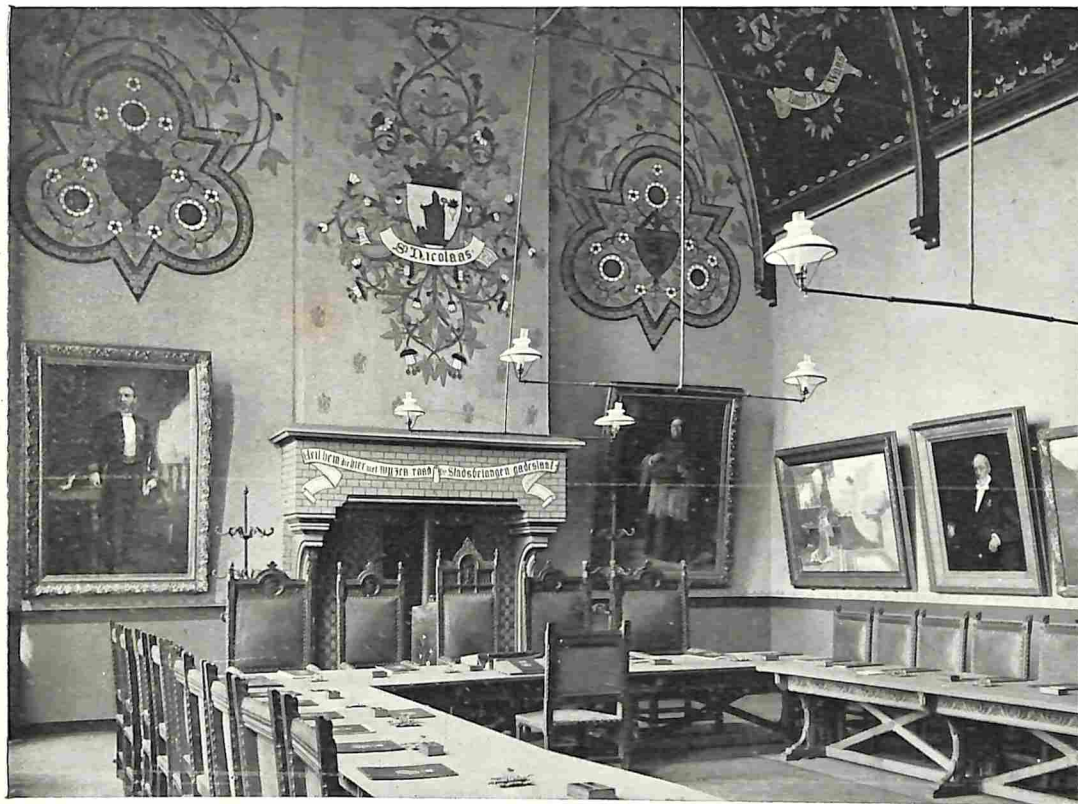
„Mijnheer, wilt u mij ook geen vergiffenis schenken, en als vriend van mij scheiden?” waagde ik het nog eens te zeggen.

„Neen, nu niet, ga heen, en kom mij vooreerst niet onder de oogen, je hebt mij bitter teleurgesteld.”

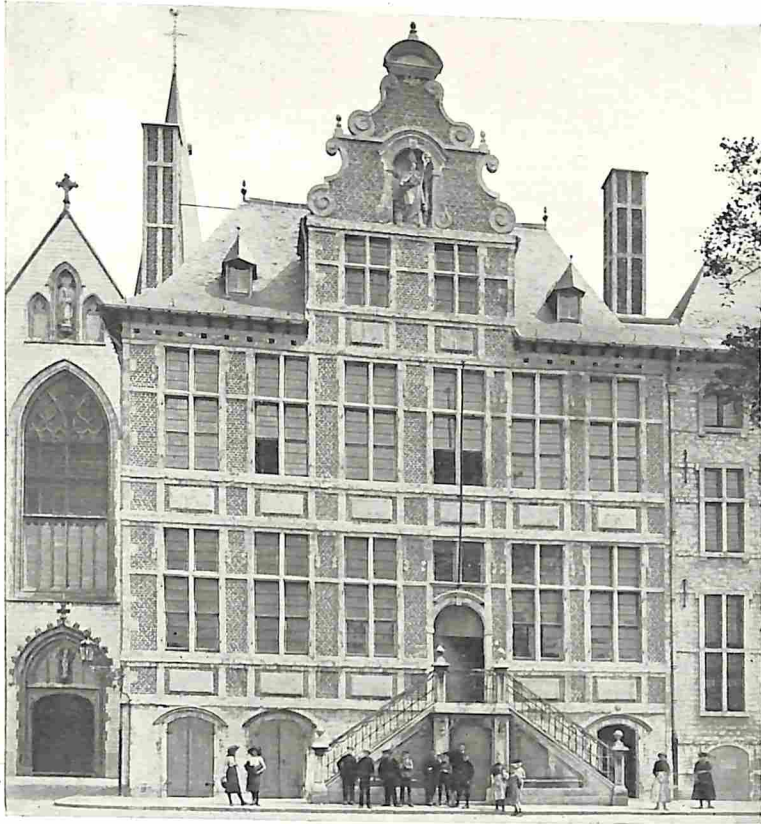
„Mag ik later dan terug komen, en u vergiffenis vragen,” zei ik snikkend, en keek hem nog eenmaal aan.

„Dat weet ik nog niet, ga nu heen, en kleed je fatsoenlijk”.

Wat moest ik doen? Snikkend verliet ik de kamer, die ik een halfuur te voren zoo hoopvol betrad. Hoe ik bij Leentje kwam, ik weet het niet meer. Zij hielp mij als een kind, en trachtte mij te

SINT NICOLAAS. DE RAADZAAL IN HET STADHUIS.

SINT NICOLAAS. DE HANDELSRECHTBANK.

troosten met zoete woordjes, zeggend: „och, hij meent het zoo erg niet, en heusch kindje, je zult zien, je wordt nog candidaat. De mannen die het heftigst zijn, zijn meestal de beste; morgen heeft hij spijt, je als een hond te hebben afgesnauwd.”

„Dat deed hij niet, Leentje, maar hij vergeeft het mij nooit,” en „opnieuw barstte ik in snikken uit, ik had het gevoel alsof er iets in mijn hart gebroken was voor altijd.

Leentje bracht mij naar huis; zij trok mijn arm stijf door de hare, en met haar andere hand hield zij de mijne vast. Het kon mij niets schelen waar zij mij heen bracht. 'k Geloof, dat als zij mij alleen had laten gaan, ik niet den moed had gehad naar huis terug te keeren. 'k Had het zelfde gevoel als bij vader's dood, en nu nog heviger, nog intenser; hield ik dan zooveel van hem, meer nog dan van vader?

Anne-Marie opende de voordeur; zwijgend volgde ik Leentje, die mij nog steeds vasthield. Zij legde de vinger op den mond, en keek Anne-Marie veelbetekenend aan.

De huiskamerdeur werd geopend; daar stond de notaris. „O, laat me,” zei ik, „laat me, ik kan niet meer, ik weet al dat u allemaal woedend op me bent, en het mij misschien nooit zult vergeven, nooit; alleen vader, die zou het mij wel hebben vergeven.”

„Maar Paultje.” Ik sloeg mijn oogen op, en zag twee handen naar mij uitgestrekt, en het gelaat van den notaris, vriendelijk, guldig lachend.

Ik legde mijn handen in de zijne, en zoo werd ik naar binnen getrokken.

„Maar Paultje, waar is je pakje gebleven?” en lachend nam hij mij van het hoofd tot de voeten op. Moeder en Anne-Marie lachten ook, hoe was het mogelijk? Zij waren dus niet boos? Weer biggelden de tranen over mijn wangen, maar de notaris hield mijn handen stevig vast, en zei: „Nee maar, is dat mijn kranige chauffeur, en wat een dikke tranen; maar kindje, is het zoo erg, kom eens hier.” Hij ging zitten en hield nog steeds mijn handen in de zijne.

„Nu niet meer huilen hoor, er is heelemaal geen reden om te huilen, luister maar, je bent een dapper vrouwtje; als je mijn dochter was, zou ik trotsch op je zijn, hoor je het Paultje, trotsch zou ik op je zijn, en waarom huil je nu eigenlijk?”

„Mijnheer van Dedem is zoo boos, wil het mij nooit vergeven, en nu kan ik ook geen candidaat worden, want u wil ook geen vrouwelijke klerk op uw kantoor hebben, en mijnheer ook niet.”

„Wat, heeft hij dat gezegd? Nu, hij weet er niets van, en van Dedem is een kaffer; heeft de kerel dan heelemaal geen gevoel voor humor, dat valt me in hem tegen.”

Door mijn tranen heen moest ik lachen, en nu moest ik het toch voor mijnheer van Dedem opnemen. „Hij is erg boos omdat ik een meisje ben, maar hij is geen kaffer; hij was zoo goed voor me, en nu wil hij mij geen vergiffenis schenken, ik mag hem niet meer onder de oogen komen, zegt hij.”

„Och, allemaal onzin, luister nu eens goed, je slaapt morgen ochtend eens flink uit, en komt morgenmiddag op het kantoor; ik stel je voor als de zuster van Paul, begrijp je, kleintje?”

„Maar mijnheer van Dedem dan, mijnheer?”

„Van Dedem die zal wel bijdraaien, en anders kom je op mijn kantoor, en zal ik je persoonlijk helpen. 't Zou jammer zijn als zoo'n dapper vrouwtje niet vooruit kwam in de wereld. En nu beste meid, ga maar gauw onder de wol.”

Leentje die luisterend in de half openstaande deur stond, knikte mij eens toe, alsof ze zeggen wilde: zie je nou wel, heb ik het je niet gezegd? En toen ik naar mijn kamertje ging, en van vermoeienis en droefheid op een stoel neerviel, hielp zij mij uitkleeden, vouwde mijn kleeren op net als toen ik nog een klein meisje was. De laatste gedachte voordat ik ging slapen, was of de goede God wilde maken dat mijnheer van Dedem mij kon vergeven.

Nu zal ik in 't kort vertellen hoe het mij verder gegaan is. Wat de notaris en mijnheer van Dedem samen bespraken, weet ik niet, maar toen ik dien bewusten middag mijn hand uitstak, om mijn beschermer vergiffenis te vragen, gedroeg hij zich vormelijk beleefd, deed alsof hij mijn hand niet zag, en mompelde zoiets van: „onaangename dingen, die men niet zoo dadelijk kan vergeten.”

Ik deed mijn hoed en mantel uit, en wilde op mijn oude plaats gaan zitten, klom op de kruk, toen mijnheer van Dedem eenigszins norsch zeide: „Nee juffrouw Wendelaar, u wordt bij den notaris gewacht.”

't Was alsof ik door den grond zonk, ik verbleekte, en vroeg schuchter, terwijl ik hem nog eenmaal aankeek: „moet ik mijn pen en werk meenemen, mijnheer?”

„Ja, neem alles maar mee, de notaris zal u voortaan wel zeggen wat u doen moet.”

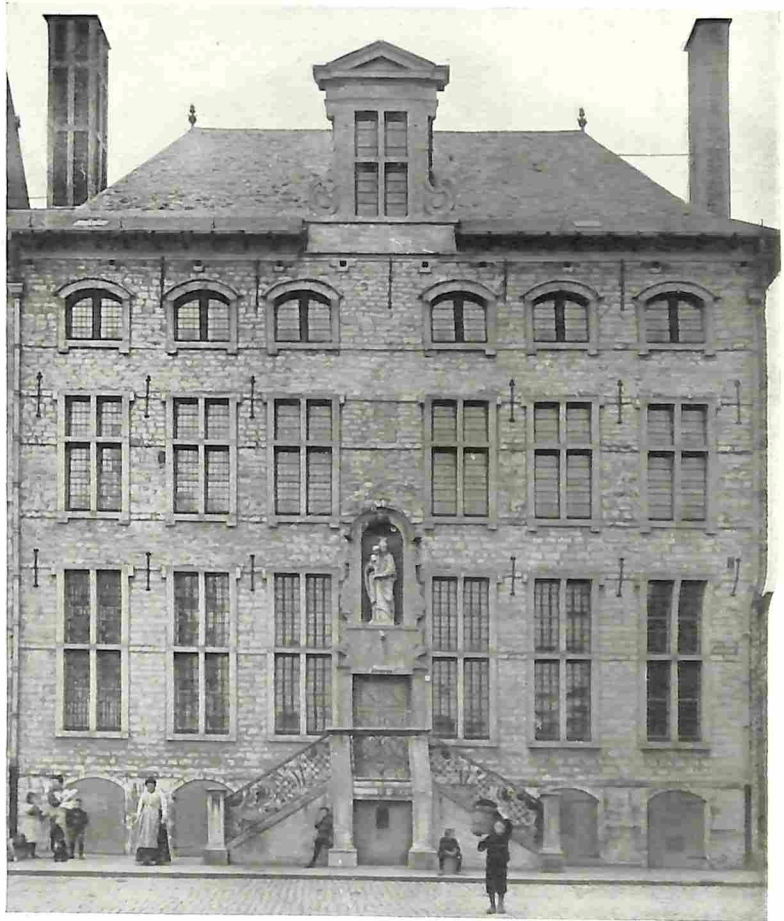
Voortaan werkte ik dus bij den notaris, maar hoe ik ook trachtte door veel werk, ook voor mijn lessen, mijn verdriet te vergeten, het hielp allemaal niets. Ik had mijnheer van Dedem lief, en ging gebukt onder de koelheid waarmee hij mij, vooral de eerste weken, bejegende; daarna scheen hij het mij te vergeven, en was wel gewoon vriendelijk, maakte een enkele keer een praatje, maar nader tot elkaar kwamen wij niet.

Toen gebeurde er iets, dat aan mijn verhouding op het kantoor een geheel ander aanzien gaf. Anne-Marie werd ten huwelijk gevraagd door den notaris, die sedert dien bewusten avond een trouw vriend van ons huis was geworden. Ik verheugde mij oprecht in Anne-Marie's geluk, maar die vreugde werd al spoedig vergald. Twee dagen later vertelde mijn aanstaande zwager mij dat mijnheer van Dedem zijn ontslag had gevraagd, en naar het noorden ging. Hij zou ons dus voor goed verlaten; nu zag ik hem toch nog iederen dag, en hoewel zijn houding mij heelemaal geen reden gaf iets te hopen, toch koesterde ik heimelijk de hoop dat de dag zou komen waarop hij van houding zou veranderen, en dezelfde hartelijke belangstelling voor mij zou gaan voelen, als in die eerste dagen, toen ik vol illusies dicht bij hem op de ongemakkelijke kruk zoo veel gelukkiger was.

Ik kon dan ook niet nalaten hem te zeggen, hoe het mij speet, en of wij hem nu nooit meer bij ons zouden zien.

Of hij iets vermoedde van de innerlijke ontroering waaraan ik ten prooi was, weet ik niet, maar ik las op zijn gelaat iets van de oude vriendelijkheid toen hij antwoordde: „Nu, ik zal nog wel eens in den Haag komen, en dan kom ik natuurlijk ook hier, en zal u ook weer zien.”

Mijn onderlip trilde bedenkelijk, toen ik vroeg: „En hebt u

SINT NICOLAAS. HET MUSEUM.

het mij nu vergeven, bent u nu heelemaal niet boos meer op me?"

„O, daar denk ik niet meer aan, ik heb het je al lang vergeven, en je was toch een aardige jongen, 'k geloof dat ik van je zou zijn gaan houden als van een jongere broer." Maar alsof hij bang was te ver te zijn gegaan, vervolgde hij meer vormelijk: „Ik denk dat de notaris een goede candidaat krijgt in mijnheer van Meerten, en u zult misschien meer aan hem hebben, dan u tot nu toe aan mij hebt gehad."

„O, neen," haastte ik mij te zeggen, „dat niet, ik vind het héél naar dat u weg gaat, en ik zal nooit vergeten hoe goed u voor dien armen Paul waart."

Weer trof mij in zijn gelaat iets van de oude vriendelijkheid, maar dit, ik wist het nu maar al te goed, gold alleen den armen Paul, en niet het jonge meisje dat vóór hem stond.

Nu brak een zware, moeilijk te doorworstelen tijd voor mij aan; alles scheen mij onverschillig, ik groette mijnheer van Dedem met een enkel woord in het voorbijgaan, en deed ook niet mijn best zijn hart voor mij te winnen. Ik beschouwde het als een uitgemaakte zaak dat hij niets voor mij voelde. Wat ik ook deed, ik had hem lief, met heel mijn hart. Ik vereerde hem, en wist dat ik nooit een anderen man zou kunnen beminnen.

Eindelijk was de laatste dag daar, een oogenblik rustte mijn hand in de zijne. En toen ik hem bedankte voor alles wat hij voor me had gedaan, toen schudde hij het hoofd en zeide: „Ach, het was niet veel, misschien had ik het anders kunnen doen, maar ik vond het beter van niet."

Werktuigelijk antwoordde ik: „Ja, u vondt het beter van niet."

Op straat gekomen wendde ik het hoofd om, en zag hem staan voor het raam; ik wuifde met de hand, en voordat ik de hoek van het plein omsloeg keek ik nog eenmaal om, en groette.

Anne-Marie huwde, en een half jaar later deed ik mijn examen, maar slaagde niet. Ik had mijnheer van Dedem beloofd te schrijven hoe het gegaan was. Maar toen ik mij tot schrijven zette, toen bekwam mij dat alles overheerschend gevoel van verlatenheid. Ach, het was niet de eerste maal dat het mij dreigde te overweldigen; zag ik niet dagelijks in gedachten het beeld van den man dien ik liefhad?

Somtjids werd het verlangen naar hem mij bijna te machtig. Een oogenblik zijn stem te hooren, ik zou er jaren van mijn leven voor gegeven hebben, en vlakbij wist ik de telefoon. Waarom zou ik hem niet even oproepen, waarom niet? fluisterde een stem binnen in mij. Maar wat zou het mij baten, hij had mij immers niet lief. Die oogenblikken kon ik het in 't kantoor bijna niet meer uithouden, 't was of de muren mij benauwden.

Het was maar een korte brief; ik mocht immers mijn hart niet voor hem bloot leggen, niets van mijn pijnigend harte-leed hem ver-raden.

Zijn antwoord, enkele dagen later, was niet onvriendelijk, en hij beloofde binnen enkele weken ons te komen bezoeken, maar hoe ik ook tuurde op de korte regels, genegenheid kon ik er niet in ontdekken.

Ondertusschen gingen weken, ja maanden voorbij, en van het aangekondigde bezoek hoorden wij niets meer. Eenmaal belde mijn zwager hem op, om naar een akte te vragen die hij niet vinden kon; ik was er bij en zei: „laat mij ook een enkel woord zeggen."

Ik trilde op mijn beenen toen ik de hoorn van hem overnam en zei: „Hoe gaat het u, mijnheer van Dedem, wanneer komt u nu, u hebt het toch beloofd?" Hij antwoordde, dat hij plan had heel gauw te komen en mij spoedig zou schrijven, het erg druk had. Het geluid van zijn stem deed iedere snaar in mijn hart trillen, en toen ik afbelde, zei mijn zwager: „Paultje, wat zie je bleek, kom, ga er maar eens gauw van door, Anne-Marie heeft misschien juist de thee klaar, dan zullen we haar eens overvallen."

Iederen dag hoopte ik op een brief, maar hoe ik hoopte en bad, er kwam geen enkel bericht. Toch had ik na de wanhopigste buien altijd weer hoop. Hij had immers gezegd: „op mijn woord als Groninger kan je staat maken."

Het was een zoete voorjaarsnamiddag; ik zat voor het venster, en keek uit. Boven de daken der huizen welfde zich de blauwe hemel, dicht bij fliot een lijster, en de atmosfeer was vervuld van het mysterieuse, intense gevoel van de weerkerende lente. Wanhopig vouwde ik de handen in mijn schoot, en zuchtte. Zou er voor mij geen geluk zijn weggelegd, zou ik die onbeant-

woorde liefde altijd als een smart-gevoel diep in mijn hart moeten dragen, ongeweten van de menschen?

Onwillekeurig volgde mijn blik twee jonge menschen, die arm in arm, het plein overstaken; ik zag de glans in haar oogen, toen hij tot haar sprak, fluisterend aan haar oor.

Pijnlijk schrijnde in mijn hart het bijna ondragelijke verlangen. Het was ongeveer vier maanden na het bewuste telefoongesprek; zouden wij dan nooit meer iets van hem hooren?

Ik liep naar huis als in een droom; zou mijn leven altijd zoo blijven, kleurloos, zonder geluk, zonder liefde? En ik benijdde den man, die mag uitkomen voor zijn gevoelens, die mag opbouwen een mooie liefde.

Juist stak ik den sleutel in het slot, toen de postbode mij een brief overhandigde.

Zijn hand! Daar was dus de beloofde brief!

Ik las en herlas als in een droom; kon het waar zijn? Hij vertelde mij, lang en ernstig ziek te zijn geweest. „Toen ik heel ziek mij voelde," schreef hij, „en heel éenzaam, toen zag ik twee bedroefde oogen die mij vroegen om vergiffenis. Het waren Paultje's oogen. Ik wilde mij niet binden, hard had ik er mij tegen ingezet, omdat ik rijk wilde worden, veel geld verdienen. Maar toen ik daar dood-zwak ter neerlag, toen verlangde ik naar je kleine, zachte handen, en bijna had ik je tot mij geroepen. Hoe onbeduidend leek mij nu mijn leven zooals het tot nu toe geweest was, hoe eenzaam voelde ik mij. Ik wil voor jou werken, voor jou leven, ik heb je lief, Paultje. Hoe geduldig en lankmoedig was het kleine vrouwtje, dat mij dagelijks toeknikte, en hoe treurig blikten je lieve oogen naar je oude plaats."

Dit en nog veel meer, schreef hij mij. Was het een droom? Neen, ik hield den brief als een heilig symbool in mijn bevende handen.

HAMSTERS.

Sedert de gewoonte van dit knaagdier om in welverborgen nesthoeken groote hoeveelheden proviand bijeen te slepen, sedert het „hamsteren" in deze jaren van voedselschaarschte een menschelijke trek geworden is, wordt de aandacht ten onzent op de hamster zelf gevestigd. We kunnen ons gelukkig rekenen enkel maar in Zuid-Limburg deze dieven van koren en veldvruchten van nabij te kennen, want weinigen hebben ten onzent een begrip van de enorme hoeveelheden, welke zulk een paar muizen, welke van hun ronden kop tot de punt van hun korte staartje ongeveer 25 centimeter halen, in hun ondergrondse voorraadskamer bijenslepen en welk een oogstverlies dit beteekent voor streken, welke door een hamsterplaag bezocht worden.

In een Duitsch landbouwblad vonden we eenige jaren geleden vermeld hoe sommige gemeentebesturen, niettegenstaande er reeds duizenden hamsters waren gedood, goedbetaalde hamstervangers aanstelden om eens een groote opruiming te houden. Ook de arme bevolking ginds maakte er veel jacht op, want alles wat zij aan voorraden in een hamsternest vindt, en dat is van 30—50 pond per nest, mag zij behouden. Het graan wordt door de armelui gereinigd, men bakt er brood van, terwijl aardappelen, knollen, enz. als veevoeder worden gebezigd.

In zulk een hamstervoorraad treft men soms vreemde zaken aan; de hamsterwoede schijnt sommige roovers er toe te brengen ook dingen als knopen, eindjes sigaar, stukken koek, bonte lappen en snippers, benevens vlokken schapenwol mede op te bergen. Die laatste zaken zullen dienst doen om de nestkamers voor de jongen tegen den zomer mede te bekleeden. Zoo sleepen ze ook vaak gevulde korenaren mede, waarvan het uitgedorschte stroo voor hetzelfde doel wordt gebezigd.

Afzonderlijk houden de hamsters hun voorraadsoorten niet. Een mengsel van meer dan 30 pond tarwe- en haverkorrels in een enkel nest is echter geen ongewoon verschijnsel. Tegenover deze schade aan den akkerbouw kan men de hamsters alleen nageven, dat zij in den voorzomer veel insecten uit den weg ruimen. De laatste jaren werd de hamsterjacht ook aangemoedigd door de tamelijk hooge prijzen, welke voor de huidjes dezer knaagdieren gemaakt konden worden. Geelbruin op den rug en zwart op den buik, levert het hamstervelletje een bontsoort, welke bij de algemeene vermindering der bontproductie een goede markt vindt.

Drie stuivers voor een hamstervelletje lijkt niet veel, doch alleen in het akkergebied van stad en lande Aschersleben bv. werden jaarlijks 100.000 hamsters gevangen, welker velletjes een waarde van 25.000 Mark vertegenwoordigen.

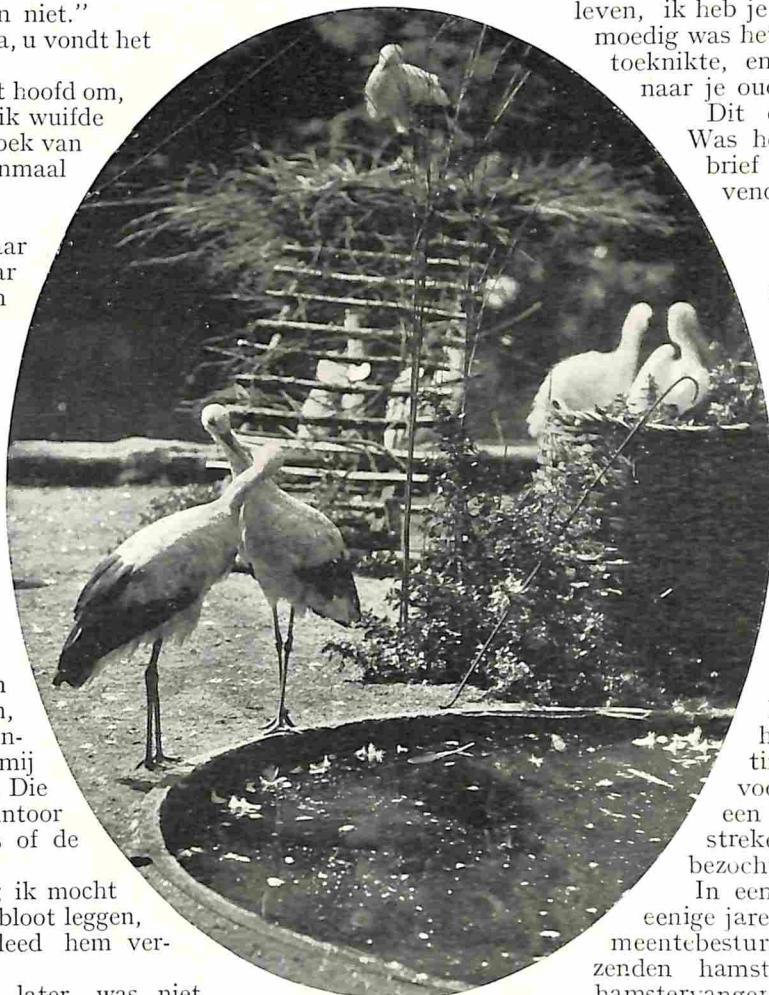

Foto C. Steenberg
MINNEKOOZENDE
OOIEVAARS.